

Polder.blad

Januari 2022

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatsfonds Hobokense Polder"**.

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62
0499 58 99 16

Redactie en lay out Polder.blad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Ardea-Vogelwerkgroep:
ardea@hobokensepolder.be
Eddie Schild, 0498 73 60 77

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:
Wim Mertens, 03 216 93 62 -
0499 58 99 16

Hollebeekvallei:
Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Tarzanboskes:
Swa van Houtven: tarzanboskes@telenet.be

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -
peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?
Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 03 376 45 15 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Uitkijken naar "Winterdroom"

2021 ... we sluiten het jaar binnen enkele dagen af. Het was een moeilijk jaar. Ook in onze werking ondervonden we de beperkingen die de gezondheidsmaatregelen ons oplegden.

Anderzijds was het een jaar waarin in **onze natuurgebieden** enorm veel werk werd verricht. Een woord van dank aan al wie zich ingezet heeft in de Hobokense Polder, de Blikvelden, de Hollebeekvallei en de Tarzanboskes is dan ook gepast. En u, beste Natuurpuntlid en -sympathisant, u kon genieten van de rust en de pracht in de natuur. Een beetje verstoring door de werken aan de Grote Leigracht dienden we er nog bij te nemen, maar de toekomst lijkt veelbelovend.

Ook op vlak van **vogel- en insectenbescherming** is er in 2021 heel wat gebeurd in onze regio. Hierover kan u meer lezen in dit Polder.blad.

Ook dank aan ons **gidsenteam**! Ook in 2021 leidden zij vele groepen rond in onze natuurgebieden.

IJsvogel in de sneeuw - Tekening: Maxime Kerlou

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Woelie en Woerdie in de Polder	10
Algemene vergadering vzw	11
Lentetrekellingen	12
Expeditie Natuurpunt	13
Leren over de natuur	14
MCA - Hoogbouwbedreiging	15
Wat gebeurt er in de Polder	16
Goudklompjes	17
Onze sponsors	18
Hollebeek en Tarzanboskes	19
Hobokens Wild	20
Vogelwaarnemingen	21
Nestkastenactie 2021	24
Grote Vogelweekend 2022	25
Nieuws van ARUW	26
Ardea "light"	28
Onze zoogdieren	29
KruisWOLFraadsel	31
Activiteitenkalender	32

Met dank aan de fotografen.

*Stille wereld, oneindig zacht.
Duizenden vlokken, witte pracht.
IJskristallen, dwarrelende dans.
Betoverd land, bevroren glans.
Ongerept wonder, berijpte boom.
Sfeer bijzonder. Winterdroom!*

Voorkaft: Winter in de Hobokense Polder - Foto: Luk Smets
Achterkaft: Vuurgoudhaantje
Foto: Guy Borremans

En last, but not least, is er het belangrijke protest tegen de **geplande hoogbouw** in een enclave omringd door de Hobokense Polder. Ons Groenpoortteam heeft zich het voorbij jaar heel hard ingespannen om een degelijk onderbouwd bezwaar in te dienen. 1000 x dank en respect voor hun tomeloze inzet!

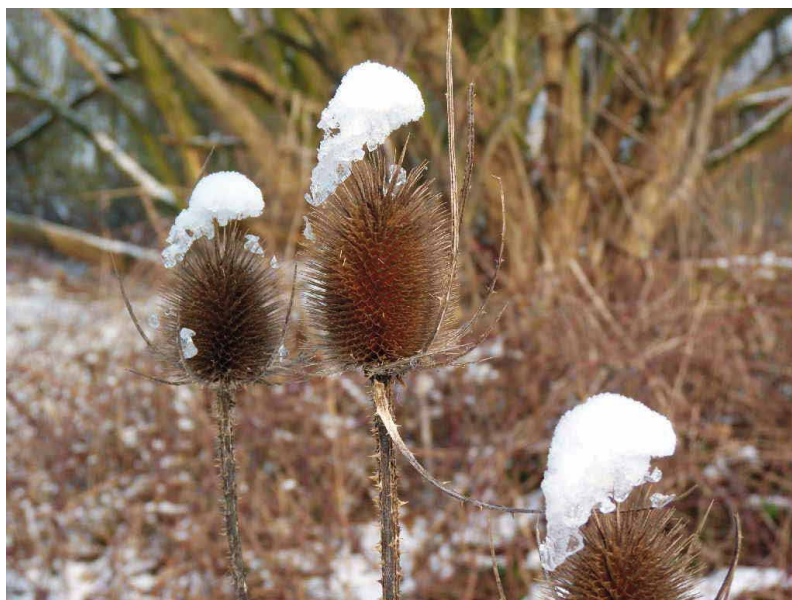
Tot tweemaal toe werd een omgevingsvergunningsaanvraag ingediend door de Maritieme Campus. Tot tweemaal toe kregen we een maand de tijd om u, beste lezer, te motiveren uw bezwaarschrift in te dienen én met succes! U reageerde massaal. Dank hiervoor. Ook dank aan de sponsors, want koken - in dit geval protesteren met ondersteuning van onze advocaten - kost geld.

Op 10 december is ons beroep tegen de beslissing van het Antwerps stadsbestuur ingediend bij de Provincie. We blijven - samen met u - hopen op een positief resultaat.

Dan rest ons enkel u **sfeervolle eindejaarsdagen** toe te wensen. En een 2022 waarin we gezond mogen blijven en kunnen genieten van het mooie dat de natuur te bieden heeft.

Mogen we u verwachten op onze **WINTERDROOM?** Een gezellig en feestelijk **openluchtfestijn** op zaterdag 5 februari (na een verkwikkende wandeling of hulpvaardige "planthanden")? Zie kalender blz 5.

Ria

Winterse kaardebol - Foto: André Van Langenhove

Kostendelend vervoer
(7 cent/km wordt op de
afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient
ingeschreven te worden

Zaterdag 15 januari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 –
0499 58 99 16

Kom je in deze koude wintermaand
warm werken bij de vrijwilligersploeg
van de Hobokense Polder! En ga zeker
met een warm gevoel naar huis ...
want samen met anderen de handen
uit de mouwen steken en daarmee
zorgen voor een gezonde leefomge-
ving geeft je een boost.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de
containers achter Uni-
ted Caps, Schroeilaan
Hoboken.

**Geef een seintje aan
Wim dat je komt.**

Foto: Dirk Vanderpe

Zondag 23 januari om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 en Yaro Claes -
0496 70 80 63

Catering: Dirk Vanderpe - 0494 83 31 85

Vandaag gaan we wilgenstruweel kap-
pen om zo de bosrand te verjongen en
al deze takken worden dan in de tak-
kenwallen verwerkt. Zo krijgt volgend
voorjaar de grasmus of braamsluiper
weer een goed onderkomen. Ook
zullen we de graskant langs de straat
terug proper maaien.

En we zullen ook nog wat knotwilgen
aanplanten, goed voor de steenuil.

Groot en klein steeds welkom
om een handje te komen hel-
pen. Voor ieder voorzien we een
lekkere koffiekoek en een bakje
koffie of thee

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de Moe-
relei. Einde omstreeks 13 u.

**Geef een seintje bij Dirk voor de
catering.**

Foto: Danny Jonckheere

Woensdag 26 januari om 14 u

NIEUW!!! Natuurspotter - Natuurverkenner Park Sorgvliedt - Hoboken

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Vandaag starten we iets nieuws.

We gaan op stap in de natuur met
jong en oud. We gaan proberen in
deze wintermaanden zoveel mogelijk
te leren over de natuur.

Ben jij een goede bosuilenspotter? Zie
jij gemakkelijk paddenstoelen staan?
Dan kan dit wel iets voor jou zijn.

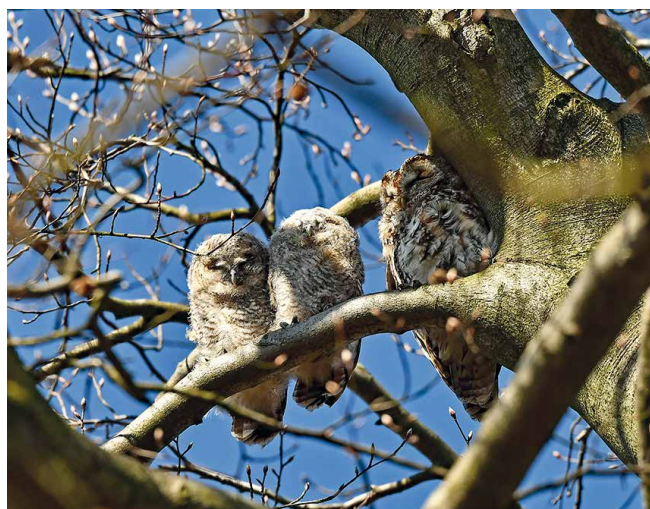
Iedere maand doen we een ander
groengebiedje aan in onze afdeling om
zo een verscheidenheid aan natuur
aan te treffen.

Heel welkom op deze laag-
drempelige, zeer kindvriende-
lijke wandelingen. Wie weet
wat we allemaal tegenko-
men!

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan kasteel
Sorgvliedt. Einde omstreeks
16 u.

Voorzie warme kledij en ste-
vig schoeisel.

Mama en kindjes bosuil - Foto: Walter De Weger

Zaterdag 5 februari om 14 u

**Winterse wandeling in de Hobokense Polder
OF Planten van doornhaag
Aansluitend feestelijke openluchtmaaltijd
voor wandelaars en planters**

Gidsen: Peter Van Elsacker en Danny Jonckheere

Info: Openluchtmaaltijd: Ria Thys – ria.thys@telenet.be

Info: Planten van doornhaag: Wim Mertens - wim.a.mertens@proximus.be

Jammer genoeg lijkt ook begin 2022 nog niet echt geschikt om een groots ledenfeest binnenskamers te organiseren. Maar we willen jou heel graag zien en je tonen wat we deden in het voorbije jaar en wat onze voorzichtige plannen zijn voor 2022.

Daarom dit alweer speciaal ledenfeest van Natuurpunt Hobokense Polder. Je kan als inleidende activiteit kiezen tussen een wandeling door de Hobokense Polder of helpen bij het aanplanten van een doornhaag.

Voor de planters - Sinds twee jaren passen we op de Schroeivelden een hooiweidebeheer toe. In de zomer hooien we de graslanden en in het najaar grazen schapen van de Stads-herder het gras kort. Dit beheer zetten we de komende jaren verder. Om in de toekomst geen of minder plastic omheiningen te moeten gebruiken, hebben we besloten om legheggen aan te leggen. Legheggen, of vlechteggen, ontstaan door aangeplante doornstruikjes half in te kappen, plat te leggen en door te vlechten met hazelaartwijgen. Na het leggen groeien de doornstruiken opnieuw verticaal uit, waardoor een zeer dichte, voor mens en dier ondoordringbare heg ontstaat. Tegelijkertijd biedt dergelijke heg geschikte broed- en schuilplekken voor tal van vogels en zoogdieren. Op 5 februari gaan we de eerste 200 m heggen aanplanten. De komende jaren moet die heg dan gelegd worden en zullen nog vele meters extra aangeplant worden.

Breng stevige (doornbestendige) werkhandschoenen en stevig schoeisel mee.

Voor de wandelaars - We maken een schitterende winterwandeling in het natuurgebied. Misschien kunnen we wel genieten van een echt winterse dag met een wit sneeuwtapijt? Onze gidsen zullen je alvast boeiende

verhalen vertellen over het wel en wee in de Polder.

Voor allen - Om 16 u komen wandelaars en planters samen op de parking van United Caps. Daar hebben we intussen gezorgd voor een gezellige sfeer met vuurkorven en lekkers. Na een aperitief bieden we u een heerlijke openluchtmaaltijd aan (soep, quiche, Gentse waterzooi en een dessertje). Een feestelijke wijn of een biertje mogen natuurlijk niet ontbreken.

Soep en quiches worden gemaakt door ons Expeditieteam Hobokens Wild. Dank!

Praktisch:

Afspraak voor iedereen (planters en wandelaars) om 14 u aan United Caps. Voorzie zeker warme kledij en stevig, warm schoeisel !!!!

Om 16 u komen we weer samen en genieten van een aperitief, gevolgd door de maaltijd.

Einde is voorzien omstreeks 18 u.

Inschrijven is noodzakelijk voor 1 februari door storting van 10 euro per persoon op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling "Feest 5 februari"

Hiervoor bekomt u: aperitief, drie gerechten, dessert, 1 drank bij de maaltijd... en natuurlijk een gezellige winterse sfeer.

Ons Expeditieteam zal aanwezig zijn met informatie over hun sponsoractiviteiten voor de geplande wandel- en kanotocht einde juni en uiteraard kan u ook het heerlijke Hobokens Wild-bier aanschaffen.

Zaterdag 12 februari om 13 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken –
vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de Blikfabriek, aan het gele poortje.

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Zondag 13 februari om 14 u

Knoppenwandeling in Fort 8 en de Tarzanboskes

Gids: Stan Van Damme, stan.vandamme@skynet.be

Derde keer, goede keer? Al tweemaal moesten we deze wandeling uitstellen: in 2020 door een zware storm, in 2021 door de coronaperikelen. Hopelijk lukt het nu wel.

We gaan op zoek naar een wonder gebeuren: elk jaar weer opnieuw. We bekijken de knoppen van de bomen en merken de verschillen. Onze wandeling leidt ons door Fort 8 en de

Tarzanboskes.

Praktisch:

Afspraak om 14 u op de parking van het zwembad Sorghvliedt, Krijgsbaan in Hoboken. Einde omstreeks 16.30 u.

Ga je mee, geef dan een seintje aan Stan.

Zondag 20 februari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 –
wim.a.mertens@proximus.be

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de week-endvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken.

Geef een seintje aan Wim dat je komt.

Woensdag 23 februari om 14 u

NIEUW!!! Natuurspotter - Natuurverkenner Fort 8 - Hoboken

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27

Beste natuurspotters. We gaan proberen in deze wintermaanden zoveel mogelijk te leren van de natuur in de natuurgebieden in onze omgeving. Ben jij een goede krakeendenspotter of zie jij een andere wintergast van de forten rond Antwerpen? We maken een rondwandeling langs de buitenkant van het Fort 8. Het is een mooie wandeling van een 2.5 km. Ook hier zullen we wel allerlei pad-

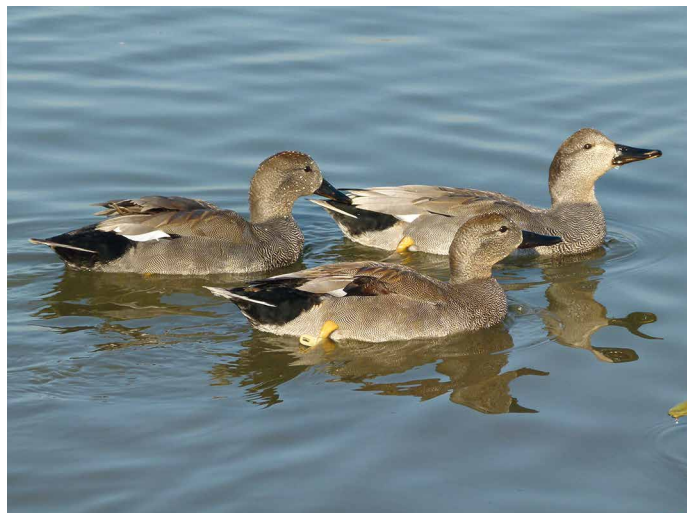
denstoelen kunnen vinden en wie weet wat nog meer. Kom mee wandelen en dan kan je het ontdekken.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan de Hoofdfrontweg: ingang Fort 8. Einde omstreeks 16 u. Voorzie warme kledij en stevig schoeisel.

Genieten op het "avonturen"vlonderpad
 Foto: Raf Van der Veken

Krakeenden - Foto: Luc Van Schoor

Zaterdag 26 februari om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 en Yaro Claes - 0496 70 80 63

Catering: Dirk Vandorpe - 0494 83 31 85

Vandaag gaan we aan onze boomgaard het gras maaien en kijken hoe alles gesteld staat met onze bomen en struiken daar. En wat Japanse duizendknoop verwijderen. En we gaan alle peters en meters of de sponsors van de bomen uitnodigen om hun naambordje te komen hangen aan hun boom. En we klinken dat het goed gaat komen met de oogst voor dit jaar.

Iedereen die een boom heeft gekocht, krijgt een uitnodiging.

Groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen, voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan het bruggetje in de Caspar Verreyckenstraat. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje bij Dirk voor de catering

Even pauze voor de foto
Foto: Danny Jonckheere

Zondag 27 februari om 7 u

Vogeltocht Oostkantons

Leiding: Hugo Waeterschoot 03 455 22 12 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Gids: Wim Roelant 0477 34 07 21 - roelantwim@gmail.com

Op het eigenste moment dat ik deze tekst opstel, trekken de kraanvogels wederom "en masse" richting zuiden, naar hun overwinteringsgebieden in Frankrijk, Spanje of sommige zelfs tot in Marokko. Tijdens deze tocht hopen we deze enigmatische soort ook te zullen zien, zij het dan wanneer ze in omgekeerde richting terug richting de broedgebieden in Noord- en Oost-Europa trekken (of tegenwoordig ook in de Lage Landen, natuurlijk!). Mochten de kranen verstek geven, is dat nog geen ramp. Tijdens ons bezoek aan de Oostkantons zoeken we ook naar spechten die in deze tijd van het jaar actief worden. Vermits de bomen nog behoorlijk kaal zijn, vallen deze gemakkelijker te observeren dan later op het jaar. Wie weet vinden we zelfs nog een grijskopspecht, hoewel van

die soort het afgelopen decennium de aantallen enorm geslonken zijn in onze contreien. Andere mogelijke leuke soorten die we vandaag mogelijk zien, zijn rode wouw, notenkraker, waterspreeuw en kruisbek. We vertrekken goed op tijd om zo tijdig ter plekke te zijn om zo weinig mogelijk van hopelijk heel wat vogelgeweld te kunnen genieten.

Praktisch:

Afspraak om 7 u op de Bist, Wilrijk. Einde om 17 u ter plaatse.

Inschrijven vooraf noodzakelijk bij leiding of gids

Verplaatsen met eigen wagens op basis van kostendelend vervoer
Meebrengen: Picknick, drank, stevig en waterdicht wandelschoeisel (ev. laarzen), vogelgids, telescoop, verrekijker, regenkledij

Rode wouw - Foto: Guy Borremans

Zaterdag 5 maart om 18.20 u

Slaapplaatsstelling halsbandparkieten

Gids: Walter De Weger - 0495 23 77 10

De halsbandparkiet is vandaag de dag geen onbekende meer. Je kan deze felgroene exoot met zijn rode snavel overal in de parken maar ook in je eigen tuin tegenkomen. Meestal in luidruchtige groepjes schuimen ze de parken en tuinen af op zoek naar fruit

en noten. Ook de voedertafels die we in onze tuinen zetten met een rijk gevulde variatie aan lekkers voor onze inheemse vogels, laat hen niet onberoerd. In de wintertijd zullen zij mee aanschuiven en moeten de kleinere zangvogels even plaats maken.

Wat een tiental jaar geleden nog een uitzonderlijke verschijning was, is het nu een alledaagse fenomeen geworden en ze voelen zich overal thuis waar er wat te rapen valt.

Het begon allemaal zeer onschuldig in

1974 wanneer het Melipark in Brussel sloot en men deze vogels samen met de Alexanderparkiet en de monniksparkiet, vrijgelaten heeft. Wie had toen kunnen denken dat deze exoot zich zo goed kon aanpassen aan ons klimaat en verstedelijkte omgeving. De Alexanderparkiet en de monniksparkiet hebben een kleine populatie ontwikkeld in het Brusselse gewest.

Om de impact van deze nieuwe vogelsoort op onze inheemse flora en fauna beter in kaart te brengen is het noodzakelijk om de aangroei van de populaties en leefgebieden te monitoren.

We zijn nu zeer benieuwd of de spectaculaire toename van halsbandparkieten die we de laatste jaren konden vaststellen kan worden bevestigd.

Op zaterdag 5 maart organiseert ARDEA een slaaplaatstelling in de omgeving van het Kielpark waar we al enkele jaren de halsbandparkiet-slaapplaats monitoren met steeds toenemende aantallen. Iedereen is welkom om die avond mee te tellen. En misschien krijg je ook andere kleurvarianten te zien zoals de gele en blauwe halsbandparkiet die we de

Halsbandparkiet - Foto: Walter De Weger

vorige keren hebben kunnen waarnemen. Of wie weet krijgen we wel een Alexanderparkiet en/of een monniksparkiet te zien.

Praktisch:

Afspraak: hoek Willem Eekelaarsstraat en de Volhardingsstraat. Kijk ook naar het ARDEA blog om de juiste plaats van samenkomst te zien. De exacte slaapplaats van deze exoot kan wel eens wisselen.

Bijeenkomst: 18.20 u !! Einde rond 18.45 u

Aanmelden gewenst voor 3 maart via mail naar ardea@hobokensepolder.be, of telefonisch via Walter, want in geval van slecht weer of negatieve COVID19-maatregelen wordt deze telling verplaatst naar een ander moment of afgelast.

Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker

Zaterdag 12 maart om 13 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 17 u. Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Klaar voor de arbeid - Foto: Ria Thys

Zaterdag 19 maart om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 - wim.a.mertens@proximus.be

Zoals steeds staat er in de Hobokense Polder heel veel werk te wachten.

Wil je samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. **Geef een seintje aan Wim** dat je komt.

Riet maaien - Foto: Luk Smets

Zondag 20 maart om 10 u

Zwerfvuil ruimen in en om de Hobokense Polder

Info: Luk Smets, 0477 66 94 32 – luk.smets@telenet.be

We maken er stilaan een gewoonte van om 1 x per drie maanden in het weekend een grote opruimactie te doen in en rond de Polder. Als Natuurpunters dragen we immers de zorg voor een proper natuurgebied.

We merken dat doorheen de weken onze Goudklompen, maar ook vriendelijke en milieubewuste wandelaars zwerfvuil ruimen, waarvoor heel veel dank. Maar desondanks blijft het zwerfvuil een groot probleem in het mooie, zo dicht bij grootstad Antwerpen gelegen natuurgebied.

We gaan zowel de randen van de Hobokense Polder als het natuurgebied

zelf van zwerfvuil reinigen. Kom jij ook?

Praktisch:

Afspraak om 10 u achteraan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken. Wij zorgen voor vuilzakken en grijp-stokken.

Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen)
Einde voorzien omstreeks 12 u.

Graag op voorhand melden aan Luk, als je komt.

Zwerfvuil ruimen blijft nodig ... - Foto: Luk Smets

Woensdag 23 maart om 14 u

Natuurspotter - Natuurverkenner Hollebeekvallei - Hoboken

Leiding: Danny Jonckheere 0478 33 24 27

We gaan proberen in deze wintermaanden zoveel mogelijk te leren van de natuur in onze omgeving. Ook hier zullen we wel allerlei wintergasten kunnen bewonderen. En zelfs misschien al wat voorjaarsflora.

Vandaag doen we een rondwandeling langs heel de Hollebeekvallei van de Kolonel Harrystraat tot aan de Zwaantjes en terug. Een mooie wandeling

van een 3.5 km. Komen jullie ook?

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan de Kolonel Harrystraat.

Einde omstreeks 16 u.
Voorzie warme kledij en stevig schoeisel.

Zich spiegelen roodborstje - Foto: André Van Langenhove

Zaterdag 26 maart om 18.30 u

Nacht van de steenuil

Coördinatie: Eddie en Niels Schild

Voor de vijfde keer organiseert Ardea's Uilen & Roofvogelwerking (ARUW) een info-avond met fietstocht in het kader van de nationale Nacht van de Steenuil, die in heel Vlaanderen wordt georganiseerd door Natuurpunt.

Tijdens een beeldrijke voordracht nemen we u mee in de wereld van de uilen die in onze contreien (nog) voorkomen, met speciale aandacht voor de kleinste soort: het steenuiltje. Deze vogelsoort is typisch voor landelijk gebied met knotwilgen en weiden waar paarden of schapen worden gehouden. Ook in ons werkingsgebied

Guy Borremans

zijn er nog enkele geschikte biotopen waar de steenuil voorkomt. Door het plaatsen van geschikte broedkasten, in overleg met lokale boeren of grondeigenaars, krijgen ze meer kansen om te overleven. Na of voor deze voordracht gaan we met de fiets op zoek naar de echte steenuilen. Tijdens deze stille en trage fietstocht waarop we regelmatig halt houden, hopen we ze echt te horen en zelfs te zien. Er is geen garantie, maar in deze tijd van het jaar

is er een grote kans op waarnemingen. Het is even geleden dat we de Nacht van de steenuil konden laten doorgaan door de welgekende reden, maar we doen toch terug een poging en mits de coronacijfers onder controle blijven, moet dit lukken.

Praktisch:

Afspraak om 18.30 u te Hove (exacte locatie zal via mail meegedeeld worden). Einde omstreeks 21 u. Deze

avond is geschikt voor alle leeftijden.

Meebrengen: Fiets in rijklare toestand voorzien van licht, veiligheidshesje, eventueel verrekijker.

Inschrijven voor 24 maart via een e-mail naar ardea@hobokensepolder.be, met vermelding van "Nacht van de steenuil: naam en het aantal personen, graag ook een gsm nummer" Dit kan van pas komen in corona tijden. Let op! max. 30 personen.

Zondag 27 maart om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 -

Yaro Claes - 0496 70 80 63

Catering: Dirk Vandorpe - 0494 83 31 85

Vandaag gaan we een paar knotwilgen knotten. We starten aan het bruggetje in de Casper Verreyckenstraat en gaan zo verder naar de andere plekken in het gebied waar er nog staan.

Groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen, voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan het bruggetje in de Caspar Verreyckenstraat. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje bij Dirk voor de catering.

Foto: Dirk Vandorpe

Een winterse doe-wandeling voor kinderen en hun familie Met Whoppie en Woelie de Hobokense Polder verkennen

Kinderen tussen 5 en 12 jaar en hun (groot)ouders kunnen met een doe-rugzak de Hobokense Polder verkennen.

Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)

Vanuit **Taverne De Schorren vanaf 11 u**, Graspolderlaan ga je met Whoppie, het molletje, de natuur ontdekken.

Gesloten op maandag.

Vanuit **Bistro Steiger 3 vanaf 12 u**, Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie, de woelmuis, op stap. Bij terugbrengen na 17 u is hier enkel een maaltijd mogelijk.

Gesloten op maandag en dinsdag.

Reserveren in één van beide restaurants kan aangewezen zijn!

Taverne De Schorren: 03 828 49 96

Bistro Steiger 3: 03 238 24 22

Je betaalt wel een waarborg van 20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be - www.hobokensepolder.be/Wandelingen/whoppie.html

Algemene vergadering Natuurpunt Hobokense Polder vzw

Jarenlang hielden we de officiële algemene vergadering van onze vzw tijdens het jaarlijkse ledenfeest. Vorig jaar heeft corona dit verhinderd en hebben we dit online georganiseerd. Ondanks de hoge vaccinatiegraad van de bevolking moeten we dit winterseizoen toch nog voorzichtig zijn en vermijden we binnenactiviteiten.

Het ledenfeest wordt vervangen door een openluchtactiviteit. De AV zal weer online doorgaan op een nog te bepalen tijdstip eind januari of begin februari.

Om praktische redenen nodigen we hiertoe enkel de stemgerechtigde leden uit. Ieder Natuurpuntlid van onze afdeling kan echter stemgerechtigd lid worden. De drempel om stemgerechtigd lid te worden, ligt echt niet hoog.

Stuur een mailtje naar info@hobokensepolder.be met je kandidatuur. Enige voorwaarde om aanvaard te worden, is dat je lid bent van onze afdeling.

Agenda van de onlinevergadering

- ✓ Aanvaarding van nieuwe stemgerechtigde leden, eventueel ontslagen van stemgerechtigde leden.
- ✓ Jaaroverzicht 2021 aan de hand van beelden
- ✓ Financieel verslag 2021 en begroting 2022.
- ✓ Ontslag en verkiezing nieuwe bestuursleden.
- ✓ Jaarvooruitblik 2022: wat bieden we?
- ✓ Rondvraag

We nodigen u van harte uit op het openluchtfeest op zaterdag 5 februari. Dit ter vervanging van ons jaarlijks ledenfeest. Wandelen, hagen planten en nadien samen smullen. Alle info in de Kalender: blz 5. INSCHRIJVEN !!!

Prachtig werk van één van onze leden ...

Ik ben Parisienne expat. Ik woon nu 4,5 jaar in Antwerpen en ga minstens één keer per week voor een wandeling naar de Hobokense Polder. Bos, vijver, weide: hier vind ik alles dat ik nodig heb om te ontspannen en rust te krijgen. De geur van het bos, de zon die speelt door de bladeren, het geluid van de verschillende vogels... alle zintuigen worden geactiveerd voor deze toegankelijke meditatie.

Als ik verborgen zit tussen de bomen om vogels en dieren te fotograferen, te tekenen of gewoon te observeren, gun ik mezelf een moment van rust, een moment in het hier en nu. En ik denk aan niets anders meer... en dat gebeurt niet vaak! Hierbij een tekening van een winterkoning.

Mijn foto's zijn te ontdekken op mijn instagram account <https://www.instagram.com/mkerphotography/>

Maxime Kerlou

Lentetrekellingen op de Scheldedijk

Zaterdag 26 maart tot zondag 24 april

Begin maart begint de natuur stilletjes aan te ontwaken uit zijn winterrust. De meeste wintergasten als kramsvogel, koperwiek en keeplie hebben de bossen en parken in onze regio verlaten om naar hun broedgebieden in het noorden te gaan. Ook op de plassen en meren zien we dat de pijlstaarten, grote zaagbekken en smienten terug naar hun zomerverblijfplaats zijn vertrokken.

Bij het eerste zachte lentezonnetje zien we de natuur terug opleven met het ontspruiten van de boomknoppen en de eerste bloemen die verschijnen. Dit is het teken dat we onze zomergasten terug kunnen verwachten na een lange en gevaarlijke trektocht. Om hier aan hun nieuw, hopelijk succesvol, broedseizoen te kunnen beginnen.

Op verschillende trektelposten wordt deze vogeltrek, van zangvogels, waadvogels, eenden en niet te vergeten roofvogels, geobserveerd en in kaart gebracht door de tellers. De vogelwerkgroep ARDEA organiseert voor

de 17e keer deze lentetrekellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder. Zoals ieder jaar hopen we toch dat enkele zeldzame vogels de revue passeren.

Naargelang de windrichting, verschijnen ook minder voorkomende roofvogels zoals visarend, rode en zwarte wouw, havik soms ten tonele. De waarnemingen in de lucht worden af en toe afgewisseld door een zeehond die in de Schelde even langs de dijk komt zwemmen, en wie weet komt er nog eens een bever zijn opwachting maken.

Al de verzamelde gegevens van de trektelposten samen geven de beleidsmakers en wetenschappers een duidelijker beeld van hoe het gesteld is met ons milieu en klimaat.

We beginnen dit jaar op zaterdag 26 maart om 7.30 u. Ieder weekend met de trekellingen tot 24 april.

Hou wel het blog van ARDEA in het oog, want bij slecht weer gaat de trekelling niet door. Ook Covid 19

maatregelen kunnen roet (virussen) in het eten gooien.

Iedereen, kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom. Tijdens deze dagen komen we dikwijls ogen te kort.

Het zou wel eens kunnen zijn dat door een bouwproject in de directe nabijheid van de Hobokense Polder onze trektelpost een grote negatieve impact zal ondervinden. Het gaat namelijk over de bouw van een maritieme campus MCA op de voormalige site van BP, naast/op de Scheldedijk. Met o.a. 6 buildings van +50 m hoogte is dit een "Atlantic Wall" op enkele honderden meters van de Trektelpost!

Info

Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496 86 98 44

Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495 23 77 10

Voor meer info zie bijgevoegde link: www.hobokensepolder.be/Groenpoort

Ooievaars in de vlucht - Foto: Luc Van Schoor

Expeditie Natuurpunt 2022

Wil je graag iets doen voor meer natuur in Vlaanderen? Hou je wel van een sportieve uitdaging midden in het groen? Dan is Expeditie Natuurpunt vast iets voor jou.

De Expeditie staat garant voor twee keer avontuur: eerst zamel je met je team geld in voor de natuur. Op 25 en 26 juni wandel, fiets of kano je twee dagen door de mooiste natuur van Vlaanderen. Een positieve uitdaging voor 2022 en een onvergetelijk weekend aan het begin van de zomervakantie.

ZO DRAAG JIJ BIJ AAN MEER EN STERKERE NATUUR:

Stel een team van vier samen plus één of twee teamcoaches die je onderweg steunen

Zet acties op om € 1500 in te zamelen

Voor de 7de editie van Expeditie Natuurpunt stippelden we unieke routes uit door de mooiste natuurgebieden. De routes komen allemaal aan in Diepenbeek, in het hart van Limburg. Daar wacht je een feestelijke aankomst.

Inschrijven kan op

www.expeditienatuurpunt.be

Inspirerend, uitdagend en hartverwarmend: Expeditie Natuurpunt is één van de meest bijzondere ervaringen die je als team kan meemaken. Dit jaar haalden deelnemers maar liefst €412.000 op voor onze Vlaamse natuurgebieden.

Ons Expeditieteam Hobokens Wild is ook in 2022 van de partij

We vonden expeditie Natuurpunt 2021 zo fijn, avontuurlijk en hartverwarmend dat team Hobokens Wild opnieuw deelneemt in 2022.

Deze keer kiezen we voor de Maasroute die loopt van Lanaken naar Diepenbeek, 1 dag kano varen en 1 dag 40 km wandelen.

Verder loopt de reeds bekende formule ... ons team zal acties organiseren om geld in te zamelen ten voordele van de Hobokense Polder. Meer nieuws volgt in het volgende ledenblad, Polderflitsen en sociale media.

Check alvast onze facebookpagina: Expeditie Natuurpunt Hobokens Wild

Daar krijg je het meest verse nieuws over verkoop van producten ten voordele van Natuurpunt Hobokense Polder.

We kunnen nu al zeggen dat we chocolade, soep, magneten, mutsen en t-shirts zullen verkopen.

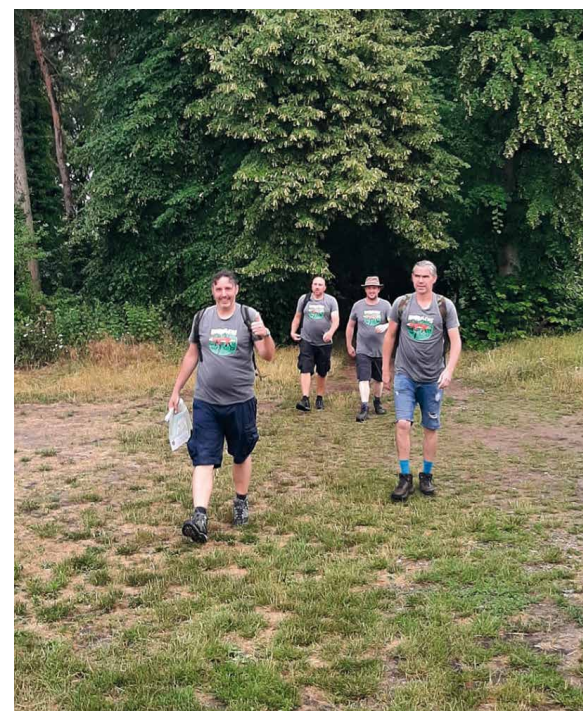
Inschrijven konden we op 7 december, dus vanaf dan zijn we te bewonderen op expeditie.natuurpunt.be waar je stortingen kan doen met fiscaal attest (ten voordele van team Hobokens Wild). Ga hiervoor naar

<https://expeditie.natuurpunt.be/project/35598>

We kijken uit naar jullie opkomst en bijdrages!

Team Hobokens Wild

PS : ook zin om met een team vrienden mee te doen, check de info op expeditie.natuurpunt.be

Leren over de natuur en ervan genieten met al je zintuigen!

Lisette Bastiaens

Gidsbeurt met 15 kinderen van 6 tot 13 jaar oud van de Leerexpert 10 in de Hobokense Polder

Woensdagmorgen 12 november, het weer is zonnig en rustig, ideaal voor een herfstwandeling. We vertrekken aan United Caps. Eerst hebben we een kort gesprek over het verschil tussen een natuurgebied en een park. Op het eikenpad leren de kinderen over de gaai, een bosvogel die eikels verstoppt in de grond als wintervoorraad. De gaai vergeet die soms en zo groeit er dan een jonge boom, de eik. Zo gebeurt het ook met de hazelaar, waaraan we nog enkele hazelnoten ontdekken. Die kunnen de kinderen proeven. Langs het pad is een open plekje met eiken, kastanjabomen, esdoorns en populieren. Daar werken de kinderen in groepjes van 2, één kind leidt een geblinddoekt vriendje

naar een boom om die te bevoelen. Blinddoek af en zoek eens welke boom het was! Bij een dode populier met veel tonderzwammen ontdekken we onder de losse schors vele zwarte zwamdraden. Het hout wordt zacht en klinkt dof als je er met een stok op slaat. De pissenbedden, kevertjes en regenwormen krioelen onder de

afbladderende schors en zijn een lekker hapje voor de grote bonte specht. Van de bosbiotoop gaan we naar de waterplas, het Broekskot. Aan de rand ervan groeien moerasplanten zoals riet en watermunt, heerlijk om aan te ruiken!

Zo beleven, genieten en leren de kinderen over de natuur.

Vrijdag zijn we naar het Polderbos gegaan. In het bos we hebben we een dode boom gevonden, er waren paddenstoelen op. Dit was de tonderzwam, die groeit op verzwakte of dode bomen.

Het was interessant!

Mohamed Kalaaji

We waren met de Blauwe Haaienklas en de Groene Vingers naar de Hobokense Polder geweest.

Er was een boom afgehakt en er waren paddenstoelen op de boom. Er waren mooie herfstbladeren, ze waren rood groen en oranje. We voelden bomen met een blinddoek, daarna moesten we weten welke.

Er waren verschillende bomen:

zachte bomen, harde bomen, mooie bomen en versleten bomen.

We waren ook gaan helpen in het Polderbos: de hele weg mooi aan het maken en ook al het gras weg doen.

De paddenstoelen kunnen sporen afdrukken, die zijn giftig. Ze kunnen je dood maken of ziek maken. Er zijn ook stieren, je moet er ook 2 m afstand houden anders krijg je een stamp.

Lian Rottiers

De aardster

Vrijdag zijn we naar het bos geweest: de Hobokense Polder. Ik had een aardster gevonden.

Als je naar de aardster kijkt, zie je een bolletje en als je daar op knijpt, komt daar bruin stof uit of met een ander woord: sporen. Er is één aardster die de sporen loslaat via verschillende gaatjes. Deze kreeg dan ook de passende naam 'peperbus'. Het was een leuke wandeling!

Aslan Chakiyev

De stad keurt het project MCA goed.

Natuurpunt gaat in beroep!

Natuurpunt Hobokense Polder vzw heeft kennis genomen van het besluit van het College van Burgemeester en Schepenen (CBS) van de stad Antwerpen om vergunning te verlenen voor de bouw van de Maritieme Campus Antwerpen. De volledige tekst van de beslissing staat op onze website.

Natuurpunt betreurt deze beslissing. Er werden 1.972 bezwaren tegen dit project ingediend. Natuurpunt verzet zich niet tegen het doel van de campus, onderzoek naar verduurzaming van de scheepvaart, maar wel tegen de locatie van de campus. De locatie wordt immers volledig omgeven door de Hobokense Polder. Alhoewel de aanvrager de campus betitelt als "natuurinclusief", houden de plannen amper rekening met de kwetsbare omgeving. De geplande hoogbouw zal via licht- en lawaaihinder een zeer grote belasting betekenen voor de Europees beschermde dieren in dit erkend natuurgebied.

Bovendien worden volgens Natuurpunt regels overtreden betreffende de wetgeving op natuur en ruimtelijke ordening. Dit werd in een uitgebreid en sterk juridisch bezwaarschrift aan de stad kenbaar gemaakt. Het Agentschap Natuur en Bos gaf op de oorspronkelijke vergunningsaanvraag een (bindend) negatief advies. Na het openbaar onderzoek vroeg het college van Burgemeester en Schepenen, en dus niet de initiatiefnemer, op basis van een aangepast milieu-effectenrapport, opnieuw advies bij het agentschap. Het advies van het ANB werd vervolgens bijgesteld tot een afracend negatief advies. Dit is wel een zeer opmerkelijke procedure. Ook de Provinciale Omgevingsvergunningscommissie (POVC) sprak zich negatief uit.

Natuurpunt heeft samen met haar raadsleden de beslissing van het Schepencollege grondig bestudeerd. Het valt ons op dat het schepencollege zeer summier ingaat op ons bezwaarschrift en de adviezen van de POVC en ANB. Hier is duidelijk sprake van een politieke beslissing. Zo blijven er

op inhoudelijk vlak heel wat vragen onbeantwoord. Niet alleen interpreteert het CBS de voorschriften van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) wel zeer ruim, ook gaat ze maar heel beknopt in op onze kritiek op de aanzienlijke milieueffecten in het licht van de project-MER-plicht en de onvermijdbare en onherstelbare schade in het licht van de verscherpte natuurtoets.

Bovendien blijkt uit de beslissing dat het CBS erkent dat er effecten zullen zijn, maar dat deze worden getemperd door milderende maatregelen (bv. voor de aanlegfase). Uit de beslissing blijkt echter niet of er ook effectief maatregelen zijn opgelegd, net terwijl ANB dit gebrek uitdrukkelijk heeft bekritiseerd.

Ook op procedureel vlak zijn er verschillende problemen. Zo blijkt dat het project-MER is gewijzigd zonder een nieuw openbaar onderzoek te organiseren, wat in strijd is met Vlaamse en zelfs Europese regelgeving. De POVC wijst hierbij ook op een bevoegdheidsconflict met het Vlaamse niveau, waaraan het CBS opnieuw zeer vlot voorbij gaat. En waar het CBS een resem vergunningsvoorwaarden oplegt, zijn deze op sommige punten zeer vaag, ontoereikend en laten zij veel beoordelingsruimte over aan de aanvrager. Dit is in strijd met de eisen van het Omgevingsvergunningsdecreet.

We zien dan ook een aantal inhoudelijke en procedurele gebreken, die in principe moeten leiden tot het weigeren van de omgevingsvergunningsaanvraag en het stopzetten van de lopende omgevingsvergunningsprocedure.

Natuurpunt Hobokense Polder vzw heeft gebruik gemaakt van haar

beroepsrecht bij de Provincie Antwerpen. Wij hopen dat de provincie meer rekening zal houden met de bezwaren van haar eigen omgevingscommissie. Het uitoefenen van dit beroepsrecht schorst alvast de uitvoering van de vergunning.

Wie het hele bezwaarschrift wil lezen, surf naar:

www.hobokensepolder.be/Groenpoort/bezwaar.html

Natuurpunt vzw en Bond Beter Leefmilieu tekenen eveneens beroep aan.

Fonds tegen hoogbouw

Deze nieuwe administratieve stap betekent weer een zware kost voor onze Natuurpuntafdeling aan dossierkosten en juridische ondersteuning. Ook in een verder stadium kunnen de procedurekosten oplopen. Daarom blijft elke euro welkom!

Dankzij de financiële steun van vele sympathisanten en sponsors konden we tot hiertoe alle kosten betalen, waarvoor zeer hartelijk dank. Uw gift is tevens een grote morele steun, die ons aanmoedigt om de strijd te blijven verder zetten.

U kan ons nog steeds steunen door een storting op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding "Fonds tegen hoogbouw". Elke bijdrage, hoe klein ook, wordt zeer gewaardeerd.

Je kan nog steeds de petitie tekenen! Doe dit op

bit.ly/petitiemca

Samen op weg naar 20.000 handtekeningen!

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens - Foto's: André Van Langenhove en Luk Smets

Graafwerken

In november konden we rekenen op onze kraanman Rudi. Op meerdere plaatsen in het natuurgebied gingen we de Japanse duizendknoop te lijf. Afgraven van de wortelzone tot op grondwaterniveau is één van de weinige effectieve manieren om deze uiterst lastige woekeraar uit te roeien. Gelukkig staat het grondwater in de Hobokense Polder in de winter op veel plaatsen dicht bij het maaiveld. Door het afplaggen van de teelaarde lukt het op dergelijke plekken om de duizendknoop terug te dringen, op voorwaarde dat de plek in de winter onder water komt. De afgeplagde grond zit natuurlijk vol wortelstokken die allemaal zouden kunnen uitgroeien tot nieuwe planten. Ook hiervoor vonden we een oplossing. Onze Galloway runderen zijn namelijk een beetje verzot op duizendknoop. We brengen de afgeplagde grond naar reeds bestaande duizendknoophaarden in het begrazingsraster. De runderen doen dan de rest.

Sanering Grote Leigracht

De sanering van de Grote Leigracht is afgelopen, oef. Eindelijk zijn alle wandelpaden opnieuw open. In de buurt van de gracht kunnen de wandelwegen nog wel wat drassig zijn. Dat

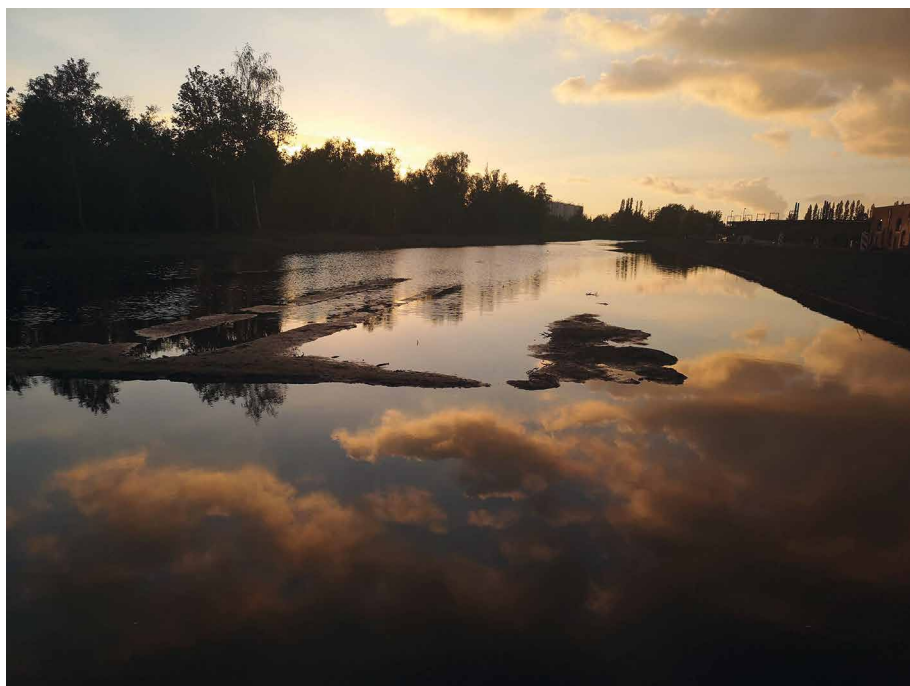
probleem lost zich volgend jaar wel vanzelf op. We hadden gehoopt dat de aannemer de oevers van de gracht op een aantal plekken wat lager zou afwerken zodat er moeraszones ontstaan. In de bodem van de oever zaten namelijk ook oliederivaten als gevolg van overstromingen en het deponeren van ruimingsslib. Deze bodem moest ook afgegraven worden. Helaas bleken daaronder ook nog hoge concentraties aan zware metalen te zitten, zoals op vele plaatsen in Hoboken. De saneerder moest deze vervuiling niet opkuisen omdat die niet was veroorzaakt door activiteiten op Petroleum-zuid. Om verspreiding van de zware metalen tegen te gaan moest de bodem afgedekt worden met propere grond. Hierdoor kwam de oever terug op hetzelfde niveau te liggen als voor de sanering. Maar het goede nieuws is dat we nu een gracht hebben met proper water en een propere bodem. Oeverplanten zie je al overal opschieten. Ik ben benieuwd hoe de beek er volgend jaar

zal uitzien, welke planten en dieren er in zullen verschijnen. Wellicht zal je amper nog iets merken van de huidige ravage.

Begrazing

In totaal zijn er 11 kalfjes geboren. Deze mogen allemaal bij hun moeder blijven. Natuur en Landschapszorg haalde wel enkele oudere ossen en koeien weg omdat er in de winter slechts voedsel is voor een beperkt aantal dieren. De kalfjes zijn onder tussen erg behendig en stappen op sommige plaatsen makkelijk tussen de prikkeldraden door naar het malse groene gras aan de andere zijde. Op zich kan dat geen kwaad, ze kunnen even makkelijk terug naar binnen stappen. En dat doen ze ook, want daar staat hun moeder. Gras mag dan lekker zijn, voorlopig gaat er voor hen nog niets boven moedermelk.

Goudklompjeswerking

Tekst: Peter Van Elsacker - Foto's: Peter Van Elsacker en Patrick Mannens

reeën, enz. rust vinden. Het is jammer dat we dat moeten doen, maar we stellen vast dat het gewerkt heeft om indringers uit het rietveld te houden nabij het vlonderpad.

In het Broekskot belemmerde lisdodde het zicht vanuit de kijkwand Roerdomp. Met de voeten in het water en veel gespetter maaiden enkele Goudklompjes de lisdodde kort en is het Broekskot in al zijn pracht terug te bewonderen. De vogelspotters en fotografen zullen blij zijn.

Een nieuwigheid: er zijn drie nieuwe poorten geplaatst, het zijn eenvoudige afsluitbomen die ongewenste wagens uit de Polder moeten houden en sluikstorten moeten voorkomen. Twee staan er aan de United Caps en een staat aan de ingang van de Schroeilaan.

Sinds september krijgen we terug de hulp van verschillende scholen in de buurt. KOCA, een school uit Antwerpen, beet de spits af, het was de allereerste keer dat ze kwamen. Ze maaiden met ons een deel van de Schroeivelden, zo noemen wij de grasvelden langs de Schroeilaan.

De laatste tijd werken we meestal in twee ploegen. De grootste groep Goudklompjes doet het normale beheerwerk en een kleine ploeg van 3-4 Goudklompjes werken aan het onderhoud van het raster en andere infrastructuurwerken. Bijvoorbeeld de kraal aan de Aciérie. Daar worden de runderen bijeen gedreven als ze gecontroleerd moeten worden door de dierenarts. Die kraal en de omheining rondom was overgroeid, vooral door bramen, en had een onderhoudsbeurt nodig. Dit ploegje maaiden die vrij en reorganiseerde de kraal door het verplaatsen van metalen weidepoorten. Ze sloten ook een van de ramen af om ongewenste indringers buiten te houden. Die hadden het raster dat erin staat met geweld eruit gestompt.

Helaas blijven vandalisme en bewust weggeworpen zwerfvuil een zwaar probleem. Informatieborden worden overklad en bekrast, bijvoorbeeld aan de Roerdomp, waar regelmatig clandestiene feesten worden gehouden en wij blikjes, zakken, flessen en ander vuil moeten opruimen. Dat zwerfvuil opruimen gebeurt ook door gekende en ongekende vrijwilligers die dat op hun eentje doen. Bij deze een oprechte bedanking en waardering voor al deze personen.

Er werd zowat overal in de Polder aan het raster gewerkt: links van de rechte verbindingsweg (van Polderstad richting noordoostwaarts het gebied in), naast het vlonderpad waar Japanse duizendknoop werd uitgegraven, in de Graspolder, noem maar op. Over lange stukken werden palen vervangen en prikkeldraad hersteld; regelmatig moesten bramen worden weggemaaid om te voorkomen dat de draad zou breken onder het gewicht. Er werd voorbereidend werk gedaan om de poort aan het begin van de hiervoor vermelde verbindingsweg door een stevigere metalen poort te vervangen. Er is ook begonnen met een draadafsluiting te plaatsen langs het eikenpad. Die moet dienen om ongedisciplineerde wandelaars uit het beschermde centrale deel te houden. Dit deel is niet zomaar voor niets afgesloten: het is het belangrijkste stuk dat uitsluitend is voorbehouden aan de natuur zodat die zich daar volwaardig kan ontwikkelen en (broed)vogels,

De Goudklompjes hebben daar nog een tweede dag gemaaid, met name de delen met hogere vegetatie. Die waren blijven staan na de grootschalige maaibeurt in juni door NLZ (de beheerploeg van Natuurpunt) om een veilige schuilplaats voor insecten en allerlei kleine diertjes te voorzien en voor planten die later bloeien en zaad vormen. Dit najaar hebben er terug schapen gegraasd, maar die eten niet van die hogere, ruwere vegetatie en lopen die gewoon plat. Dat was niet de bedoeling en daarom werd dit deels gemaaid, waarbij er ook deze keer stukken ongemoeid werden gelaten als schuilplaats. Alles gebeurde met maaibalk en bosmaaiers, dat niet zo gemakkelijk was. Maar nu hebben we recent een nieuwe maaimachine aangekocht, een trommelmaaier, die daar beter geschikt voor is.

Het was een heel goed groeiseizoen door de gunstige weersomstandigheden, waarvan ook Japanse duizendknoop profiteerde, helaas. We hebben die daardoor veel moeten maaien om die in toom te houden, geholpen door verschillende scholen. Beruchte plekken waar we steeds moeten terugkomen zijn de omgeving van de United Caps (met de Leerexpert 14), het Kompasveld (het grasveld naast de United Caps), het Polderke van Thys (met De Puzzel) en het Sibloveldje. We hadden, samen met de kinderen van de Leerexpert 14 en de Leerexpert 10, veel werk met het veld tussen de

Grote Leigracht en het eikenpad. Daar was de Japanse duizendknoop echt sterk opgeschoten omdat we er al lang niets aan hadden kunnen doen omdat het moeilijk bereikbaar was door de saneringswerken van de gracht.

Maar het is gelukkig niet alleen Japanse duizendknoop die we moeten bestrijden, er zijn ook andere maaiwerken om de vegetatie in optima forma te houden. Het Rallegat is een waterplas die jammer genoeg bijna helemaal droog stond. Daardoor groeien er naast riet en lisdodde allerlei andere planten en als we die laten doen dan groeit de plas op den

duur helemaal dicht. Daarom is dat maaien nodig. Een geurig werkje met al die watermunt die er tussen stond. We werden bijgestaan door leerlingen van de school Studio Dynamo. Het Zeggeveld en de nabije paden werden gemaaid met de hulp van een klas van de Leerexpert 14. Bij de druk van dit blad zijn we samen met de Leerexpert 14 begonnen met het maaien langs de oude spoorweg, beginnend aan de brede oever van de Violiergracht bij de Aciérie.

Aan alle Goudklompjes en schoolkinderen, bedankt voor jullie belangloze inzet bij het beheer van onze mooie Hobokense Polder.

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Aan Tafel bvba Fried Denayer	Pierre Van den Eedenstraat 47	2660 Hoboken	03 828 53 28
Beenhouwerij Van der Keere	Kapelstraat 39	2660 Hoboken	03 827 53 01
Bistro Steiger 3	Zandkamp 3	2660 Hoboken	03 238 24 22
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660 Hoboken	03 260 90 70
Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen	Krekelstraat 83	2660 Hoboken	03 827 47 04
Broodjeszaak Bagatelle	Steynstraat 36	2660 Hoboken	03 825 47 44
Contrast bvba, kantoorartikelen en drukkerij	Jan Peetersstraat 2	2100 Deurne	03 326 08 28
Machineland Eyckerman	Kapelsesteenweg 127	2180 Ekeren	03 646 22 88
Rajo nv, machines voor groenzorg	Zonneke 6	9220 Hamme	052 49 73 12
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660 Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plasticen dopjes	Schroeilaan 15	2660 Hoboken	03 830 40 00
Uurwerken, juwelen & optiek Annik De Mey	Kioskplaats 81	2660 Hoboken	03 830 21 12
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660 Hoboken	03 827 31 50

Nieuws vanuit de Hollebeek en de Tarzanboskes

Tekst: Danny Jonckheere – Foto's: Dirk Vanderpe en Koen Schelkens

Ook werd de eerste nestkast geplaatst voor de eekhoorn, afwachten dus of het kastje zal gebruikt worden.

Wat leuk is aan de herfst is dat in beide gebieden heel wat prachtige paddenstoelen voorkomen en na zo een jaar actiever te zoeken, weet je al wat je zou kunnen verwachten.

En het is altijd leuk dat je het jaar na-dien er weer van kunt genieten.

Maar zoals met alles: hoe meer je zoekt, hoe meer je vindt natuurlijk.

Tot op één van de activiteiten.

De winter staat voor de deur, op het moment van dit schrijven was het zelfs aan het sneeuwen. Ja, de natuur gaat in winterslaap maar dat wil nog niet zeggen dat de werkploegen in winterslaap zijn.

We hebben samen met de Maanwandelaars (een huis voor ondersteuning en zorg voor mensen met een verstandelijke beperking), gesitueerd aan de Kolonel Harrystraat meer dan 100 fruitbomen en struiken geplant om zo hun woonst te vergroenen.

In de komende maanden wordt er gestart met de winterkarweitjes, zoals het knotten van verschillende bomen. En we gaan aan de Moerelei nog wat extra knotwilgen bijplanten en nog wat takkenwallen voorzien: dus nog werk genoeg tot aan het voorjaar.

We zullen ook de balans opmaken van het beheer met schapen in het Schoonselhof: hebben ze hun best gedaan of misschien toch terug maaien?

Met de Dag van de Natuur hebben we een grotere werkdag gehouden, deze keer in de Tarzanboskes. Jong en oud heeft zich weer flink kunnen uitleven tijdens deze beheerdag. Heel wat puin en draadwerk werd verwijderd uit het terrein en we hebben hier ook 8 appelbomen geplant.

We hebben nog een 50-tal andere struiken ingekuuld om later te planten.

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel geschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: www.hobokensepolder.be/shop

Natuurpunt
Hobokense Polder

Afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild wordt geschonken
in de Blikfabriek, de Novonov en
Klimzaal Blok

Sierlijk bierglas met opdruk
van het logo "Hobokens Wild"
Prijs 5 euro

Meer info op

www.hobokensepolder.be/hobokenswild
hobokenswild@hobokensepolder.be

Ook te koop als GESCHENKPAKKET:
5 bierflesjes en 1 glas: 21 euro !!!

Wil je heerlijk Hobokens Wild aankopen?
zie www.hobokensepolder.be/shop

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

augustus - oktober 2021

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Gedurende deze periode werden 3.092 waarnemingen ingevoerd door een mooi aantal van 267 waarnemers.

Bij de echte vogelfreaks was Pierre Blockx de primus met 634 ingevoerde waarnemingen, gevolgd door Maarten Mortier met 395 wnm. en Ferran Pujol Vila, als ambitieuze nieuweling, met 246 wnm.

Je hoeft echt geen ornitholoog te zijn om vogelwaarnemingen in te voeren. Het mag gerust de merel of het roodborstje uit je tuin zijn, maar minder huiselijke soorten mogen zeker ook aan bod komen.

Alvast bedankt voor het invoeren van je vogelobservaties op waarnemingen.be.

Op de Ardea-website kan je dagelijks de ingevoerde waarnemingen bekijken via www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.htm

16de herfsttrektelling 24/8 tot 10/11 2021- trektelpost Hobokense Polder

Dit najaar was qua aantallen het beste najaar sinds het begin van onze tellingen in 2006.

We telden gedurende 120 uur verspreid over 34 teldagen en klokten af op **123.157 getelde vogels**.

Enkele dingen die opvielen: het aantal kolganzen, aalscholvers, kramsvogels, leeuweriken en roofvogels zat beduidend lager dan het gemiddelde van de voorbije jaren.

Mogelijk komt dit door de ongunstige wind en hoge temperaturen waardoor een belangrijk aantal trekkers noordelijk bleven "hangen". Wel telden we meer gaaien, pimpelmezen, vinken en kepen dan andere jaren.

Enkele zeldzaamheden kwamen ook voorbij: grote pieper, duinpieper en sneeuwgorz (2de telpost waarneming).

Europese flamingo - Foto: Luc Van Schoor

We noteerden tevens nieuwe dagrecords voor:

Kleine zilverreiger, 7 ex op 23 sept.
Knobbelzwaan, groep van 13 ex op 9 oktober

Bruine kiekendief, 6 ex op 7 oktober
Pimpelmees, 172 ex op 6 november
Vink, 2de hoogste dagaantal: 12.526 ex op 22 oktober

We keken tijdens deze trektellingen vergeefs uit naar zeehond.
Alle verdere details zijn terug te vinden op: <https://trektellen.nl/site/totals/286/2021/-2/0>

Soortenbespreking

Er werden 141 soorten waargenomen waarvan we er 37 bespreken.
Naast de minder algemene soorten vermelden we ook enkele gewonere zoals gaai en fitis omwille van het aantal of gedrag.

Grote zilverreiger prijkt met een totaal van 39 ex als eerste in dit lijstje. Buiten 4 ex die in Edegem en Hove werden waargenomen, vlogen de meeste langs de Scheldevallei: Antwerpen-Hoboken.

Tot max 6 ex samen op 7 oktober (LVS, MM) en slechts 2 keer 1 ex foeragerend op het Broekskot/Hobokense Polder op 7 september (MM) en op 21 september (FPV).

Kleine zilverreiger was een minder aanwezige doortrekker met totaal 9 ex waarvan een groepje van 7 ex (nieuw dagrecord tijdens de trektelling Hobokense Polder van 23 september (MM).

Op 7 oktober vlogen 2 **purperreigers** samen zuidwaarts langs de telpost HP (LVS, MM).

Vanaf begin augustus tot 19 september werden in totaal 196 overtrekkende **ooievaars** waargenomen over de ARDEA regio. Speciale vermelding van een groep van 125 ex boven Wilrijk die op 21 augustus ZW vlogen en dezelfde avond in Puurs gingen overnachten (RV).

Tijdens 4 trektellingen vlogen **lepe-laars** langs de trektelpost HP:
1 ex op 26 augustus (MM)
6 ex op 2 oktober (LVS, WDW)
8 ex op 7 oktober (LVS, MM, DJ).
3 ex op 18 oktober (LVS, MM, DJ)

Een **Europese flamingo**, de 2de waargenomen in onze regio, vloog op 22 augustus over Hoboken waarbij hij een bocht maakte van ZW naar N (GWi).

Een groepje van 10 ex **toendrarietganzen** trok reeds op 24 oktober langs trektelpost HP (LVS).

De enige **zomertaling** kwam in de kijker op het Broekskot/HP op 3 september (Abu).

Visarend - Foto: Walter De Weger

Een juveniele **zwarte wouw** foera-geerde op 7 augustus ter hoogte van de Beekhoek/Lint (SVB).

Tussen 30 augustus en 16 oktober was een juveniele **havik** actief in de HP en omgeving (MM, GB, FPV, LVS) en een 2de ex vloog over Hove op 18 september (JDu).

Vanaf 24 augustus tot 11 oktober trokken in totaal 4 **visarenden** zuidwaarts door langs de trektelpost HP (MM, LVS). 1 ex pleisterde langs de Schel-dedijk HP op 2 september (IS) en een adult ex vloog over Edegem/Kontich op 11 oktober (GSa).

Op 2 en 28 oktober scheerde telkens een **smelleken** over de linker Schel-deoever/Burcht (LVS).

Een **bokje** werd op 12 oktober opge-stoten in Frijthout/Hove (BMo)

De enige **zwartkopmeeuw** zeilde zuidwaarts over de Schelde/HP op 30 september (LVS)

Een **velduil** vloog op 11 oktober hoog noordwaarts over Burcht tijdens de trektelling HP (MM, LVS).

De enige **middelste bonte specht** werd op 5 oktober gefotografeerd in Hof ter Linden/Edegem (FPV).

Onze moeilijk waarneembare lilliput-ter, de **kleine bonte specht**, was te zien of te horen bij Frijthout/Hove (JCe), in Edegem (MH, PH, PBa). In Wil-rijk centrum (JE) in Groen Neerland/Wilrijk (FPV) en overvliegend langs telpost HP op 13 oktober (LVS).

De **grote pieper**, afkomstig van Mid-den- en Oost-Azië, is hier een schaarse doortrekker. Het was een relatief goed najaar voor deze soort, met 3 waarne-mingen in onze regio: op 24 oktober vloog een ex over de Schelde in gezelschap van enkele graspiepers langs de telpost HP (LVS) en dezelfde dag ook 1 ex over de Beekhoek-Hove/Lint (SVB). Een 3de waarneming (november) volgt in volgend vogelverslag.

Een **duinpieper**, 2de telpostwaarne-ming, vloog roepend over de trektel-post HP op 28 oktober (LVS).

Van 2 tot 16 oktober trokken er in totaal 6 **waterpiepers** langs telpost HP (LVS).

Tijdelijk pleisterende **paapjes** werden uitsluitend in Frijthout/Hove opge-

merkt: 3 ex op 25 augustus en 1 ex op 9 september (JCe).

Een man **roodborsttapuit** was op 11 oktober present aan de telpost HP (MM, LVS), waar eind augustus tot be-gin september ook tot max 3 **tapuiten** foerageerden (MM).

Verder ook 2 ex bij de Gasthuishoeve/Hove op 24 augustus (Wen), 1 ex op 5 en 18 september op Blue Gate/Ho-boken (GB, SH) en 1 ex nabij Park Van Eden/Wilrijk op 19 september (JE).

Vanaf 13 tot eind oktober trokken in totaal 14 **beflijsters** langs de telpost HP (LVS, BMe).

Tijdens de trektelling HP, op de zon-nige 4de oktober, keken we toch wat verbaasd op toen een **fitis** zijn gekend liedje ten gehore bracht nabij de telpost. Zingende tiftjaffen horen we regelmatig in oktober maar een melo-dieuze fitis, dat gaf ons toch even een warm lentegevoel (LVS, MM, WDW).

Een roepende **bladkoning** was ook te zien langs de Groenenborgerlaan/Wil-rijk op 11 oktober (PH) en 1 ex in een private tuin te Hoboken op 29 oktober (JDB).

Een **grauwe vliegenvanger** pleisterde op 25 augustus nabij de telpost HP (MM) en 1 ex riep herhaaldelijk vanuit eiken nabij het Braempaviljoen Mid-delheimpark op 9 september (LVS).

Gaaien komen in sommige najaren invasieachtig voor als gevolg van voedseltekort. Na het topjaar 2019 met 926 ex op 21 september langs de telpost HP, was hun trekbeweging

Velduil - Foto: Maarten Mortier

dit najaar wat bescheidener met een dagmaximum van 332 ex op 9 oktober (MM, LVS).

Een overvliegende **kleine barmsijs** was 2 x te horen/zien op 27 en 28 oktober langs de trektelpost HP (LVS).

Kruisbek was dit najaar eerder schaars met 2 ex over Frijthout/Hove op 3 augustus (JCe), en 1 ex respectievelijk op 2 en 27 oktober langs telpost HP (LVS).

De enige (wijfje) **goudvink** vloog op 29 oktober langs telpost HP (LVS).

Appelvink was vanaf half september een opvallende overvlieger in klein tot groter aantal, met een totaal van 80 ex., waarbij op 24 oktober tijdens de voormiddag samen zo'n 51 ex (grootste groep 17 ex) over en langs de trektelpost Hove/Lint/Wayenborg vlogen (SVB).

Een mannetje **sneeuwgorz** vloog 27 oktober samen met vinken langs Linkeroever Burcht tijdens de trektelling HP (LVS). Dit was sinds 2006 de 2de telpostwaarneming.

Exoten

Op 12 en 13 oktober pleisterde een ontsnapte **rode ibis** in Frijthout/Hove. Hij viel in de gratie bij verschillende vogelfotografen (M, BMO, KL, SH). Een **Indische gans** vertoefde in een groep Canadese ganzen op 9 september in Golf Cleydael/Aartselaar (PBI). Pedro, de **geelkopcaracara** met Zuid-Amerikaanse roots, is zowat onze huisroofvogel geworden.

Hij is ondertussen al ruim 1 jaar lang een getrouwe gast langs de trektelpost en de Scheldeoevers, waar hij regelmatig - soms roepend - als fotomodel optreedt. Tussendoor doet hij zich tegoed aan Chinese wolkrab en teken op de Galloways. Een attractie op zich! Een **grasparkiet** pleisterde op 11 september langs de ring Antwerpen (IV).

Gratis vogelgids te winnen!!

Een Collins BIRD GUIDE (Engelse versie in prima staat) werd geschonken door Danielle Vannieuwenhuysse, waarvoor hartelijk dank!

Deze meest complete vogelgids in Europa kan die van jou worden als je volgende vraag juist kan beantwoorden:

Havik - Foto's: Walter De Weger en Maarten Mortier

Welke vogelsoort en aantal ex. werd tijdens deze periode uitsluitend waargenomen in Frijthout/Hove?

Schiftingsvraag: hoeveel goede antwoorden komen er binnen?

Stuur je antwoord met telefoonnummer voor 10 januari 2022 naar lucvanschoor46@gmail.com

De winnaar ontvangt op 11 januari een antwoord.

Waarnemers

ABu Alexandre Bugin
BMe Bert Mertens
BMO Bart Moons
DJ Danny Jonckheere
FPV Ferran Pujol Vila
GB Guy Borremans
GSa Gaston Sallaets

GWi Guy Willemsens
IS Ignace Schoeters
IV Ilse V
JCe Jan Celis
JDB Jan De Bie
JDu Julien Dua
JE Joris Elst
KL Karel Lantermann
LVS Luc Van Schoor
M Maud
MH Marc Hofman
MM Maarten Mortier
PBa Philippe Barbaix
PBI Pierre Blockx
PH Peter Hofman
RV Robin Vermeylen
SH Steven Hosteyn
SVB Steven Van den Bussche
WDW Walter De Weger
WEn Wouter Entbroucx

Geelkopcaracara met Chinese wolkrab als middagmaal - Foto: Walter De Weger

Stad Antwerpen en Vogelwerkgroep Ardea hand in hand voor nestkastenactie 2021

Tekst en foto's: Luc Van Schoor

Wie geregeld gaat wandelen in een van de mooie Antwerpse groengebieden heeft ze misschien al opgemerkt: de gloednieuwe nestkasten voor verschillende vogelsoorten. Meer dan 200 stuks zijn er de afgelopen maanden opgehangen en daarnaast nogmaals 50 voor vleermuizen. Zo wil de stad meer kansen bieden aan vogels en bijdragen aan een toename van hun populatie.

In de aanloop naar het nieuwe broedseizoen 2021 hingen medewerkers van de stedelijke groendienst de afgelopen maanden meer dan 250 kasten op, gespreid over de parken en natuurgebieden van de stad. Ze gingen daarbij heel precies te werk. Een nestkast voor een specifieke vogelsoort moet immers aan enkele voorwaarden voldoen alvorens de vogels er willen of kunnen in nesten. Zo moet er onder andere rekening gehouden worden met de hoogte en de oriëntatie van het nest. Vrijwilligers van Natuurpunt, die de actie begeleidden, gaven hiervoor tips en advies. Luc Van Schoor van vogelwerkgroep Ardea heeft daar in de zuidrand van Antwerpen ontzettend veel goed werk voor verricht. (Monique Van Dousselaere)

Iedere vogel zijn nest

Elke vogelsoort heeft zijn eigen noden wanneer het over de nest- en broedplaats gaat. De omgeving speelt hierbij natuurlijk een rol (bosrijk, stedelijk, agrarisch) maar ook het soort nest dat de vogels in natuurlijke omstandigheden zouden maken. Het traditionele mezenkastje kennen we allemaal. Je ziet ze vaak in tuinen. Maar zag je de andere exemplaren al eens eerder?

Wie woont waar?

De locaties voor de nestkasten zijn niet lukraak gekozen. De stad laat de biodiversiteit in een aantal groengebieden onderzoeken door experts. Zij formuleren dan adviezen naar de stad onder andere voor wat betreft het onderhoud van het gebied. Voor sommige locaties luidde het advies om extra nestgelegenheid te voorzien voor sommige vogelsoorten of voor vleermuizen. Zo zal je onder andere extra kasten voor vleermuizen vinden in het Schoonselhof, Fort 6, het Nachtegalen- en Middelheimpark. In de Hollebeekvallei zijn er nestjes voor boomklevers voorzien en in Fort 8 kunnen onder andere minder voorkomende soorten zoals de ijsvogel en de ransuil nieuwe

nestplaatsen vinden. Heb jij ze al gespot tijdens jouw wandeling?

Vogels spotten

Zoek je nog een leuke gezinsactiviteit in de natuur? Ga eens vogels spotten in de Antwerpse groengebieden. Observeer het gedrag van de vogels rondom je. Of onderzoek eens of één of meerdere van de nieuwe kasten al kunnen rekenen op bewoners dit voorjaar. Let op, daar heb je tijd en een portie geduld voor nodig. Zorg er ook steeds voor dat je de dieren niet stoort. Merk je rondvliegende vogels op die op zoek lijken te zijn? Dan heb je vrijwel zeker te maken met een ouderpaar dat nestmateriaal aan het verzamelen is en in die buurt een nestje maakt. Zie je een af- en aanvliegen naar het nest en een langer verblijf van de vogels in het nest? Dan liggen er hoogstwaarschijnlijk eitjes in het nest die worden uitgebroed. Gepiep gehoord? Dan zijn er kleintjes!

Ga zelf op zoek

Kan je niet wachten om op zoek te gaan? In deze gebieden voorzag de stad extra nestkastjes: Reigersbos, Hof de Bist, Bouckenborg, Stadspark, Boekenberg, Brilschans, Nachtegalenpark, Groen Neerland, Schoonselhof, Hollebeekvallei, Forten 6, 7 en 8, Hof ter Beke en vallei Kleine Struisbeek. Naargelang het gebied, kan je er kastjes vinden voor vleermuizen, zwarte en gekraagde roodstaart, ijsvogels, kool- en pimpelmezen, bonte en grauwe vliegenvangers, huismussen, boomklevers, rans-, kerk-, en bosuilen. Al de vogels die jij opmerkt kun je trouwens online ingeven via de app van Natuurpunt op [waarnemingen.be](https://www.natuurpunt.be). Zo brengen we samen in kaart welke

soorten er voorkomen in onze Antwerpse parken en natuurgebieden.

Praktisch

Luc Van Schoor zorgde namens vwg Ardea voor de planning en begeleiding bij de plaatsing van 148 nestkasten, in samenspraak met en uitvoering door de Groendienst voor Stad Antwerpen onder supervisie van mevr. Monique Van Dousselaere.

Deze nestkasten, 123 voor vogels - 25 voor vleermuizen, werden in 11 parken en publieke domeinen in de zuidrand van Antwerpen opgehangen; de vogelnestkasten met ladders, de vleermuisnestkasten met hoogtewerker.

Luc was rechtstreeks betrokken bij de werken in 7 gebieden. Danny trad op als medewerker in 4 gebieden, samen goed voor 11 halve dagen of ca. 60 werkuren.

Een samenwerking van

- ✓ Leen De Jan, Communicatiemedewerker Klimaat en Leefmilieu stad Antwerpen, auteur van artikel 'Vogels spotten in Antwerpen' voor antwerpen.be

- ✓ Monique Van Dousselaere, consultant milieu bij Stadsontwikkeling, planning en begeleiding van nestkastproject 2021 stad Antwerpen
- ✓ Danny Jonckheere, voorzitter Natuurpunt Hobokense Polder als medewerker nestkastenactie
- ✓ Yaro Claes, Groendienst Stad Antwerpen en trouwe vrijwilliger bij het natuurbeheer bij Natuurpunt Hobokense Polder

- ✓ Walter De Weger, vwg Ardea-Natuurpunt Zuid Antwerpen, filmmontage 'Plaatsing nestkasten in Schoonselhof', zie op www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/nestkastenactie.html
- ✓ Luc Van Schoor, vwg Ardea Natuurpunt Zuid Antwerpen als coördinator van nestkastenactie zuidrand Antwerpen 2021

Het Grote Vogelweekend 2022

Tel de vogels in je **tuin** en in je **school** !!!

Het Grote Vogelweekend nadert: tijd om het vogelvoer op te dissen en massaal tuinvogels te turven op **29 en 30 januari**.

Naar goede gewoonte is Michaël Pas onze bevlogen ambassadeur, dit jaar voor het eerst geflankeerd door

schrijfster Sarah Devos. Zij zitten alvast klaar achter hun verrekijker.

Tel de vogels in je tuin tijdens Het Grote Vogelweekend op zaterdag 29 en zondag 30 januari en doe zo mee aan de grootste vogeltelling in Vlaanderen.

Scholen tellen mee tijdens de Vogel-telweek van 24 tot 28 januari.

Meer info op www.natuurpunt.be/het-grote-vogelweekend

ARUW - Ardea Roofvogel- en UilenWerkgroep

Tekst en foto's: Raf Beyers en Maarten Mortier

Graag geven we met onze Roofvogelwerkgroep Aruw een overzichtje van de laatste 4 jaar nestkastencontrole in ons werkingsgebied. We hebben ook nog heel wat kasten buiten het werkingsgebied van Ardea, maar hier gaan we een volgende keer over uitweiden.

Voor **steenuil** hebben we 15 kasten waarvan er dit jaar 5 bezet zijn (Edegem en Hove), we ringden 16 jongen.

In 2018: 5 jongen in 2 nesten
in 2019: 8 jongen in 2 nesten
in 2020: 8 jongen in 3 nesten

In één kast bracht dit jaar hetzelfde vrouwtje als vorig jaar haar jongen groot. Op 2 andere plaatsen werd een adulte vogel met vreemde ring om de poot aangetroffen. Benieuwd van waar die gekomen is. Dat is nog even afwachten op de terugmelding gegevens. Er werden 2 adulte vrouwtje voorzien van een ring. Benieuwd of ze in 2022 opnieuw broeden in dezelfde kast. Een jong dat in 2020 voorzien werd van een ring in een nest in Edegem, zat dit jaar enkele kilometers verderop in Aartselaar en werd gecontroleerd als een mannetje. In dezelfde nest werd dit jaar het vrouwtje geringd en 1 jong.

Voor **kerkuil** hebben we 6 kasten waarvan 2 bezet (Wilrijk en Edegem) met 5 jongen in 2021. In 1 kast is een 2de broedsel met 7 eieren begin oktober. Zouden deze nog uitkomen en uitvliegen?

In 2018: 7 jongen in 2 nesten
in 2019: 8 jongen in 2 nesten
in 2020: 8 jongen in 2 nesten

Het betreft hier over de jaren heen steeds dezelfde nestplaatsen. Er werd dit jaar 1 adulte vrouw geringd.

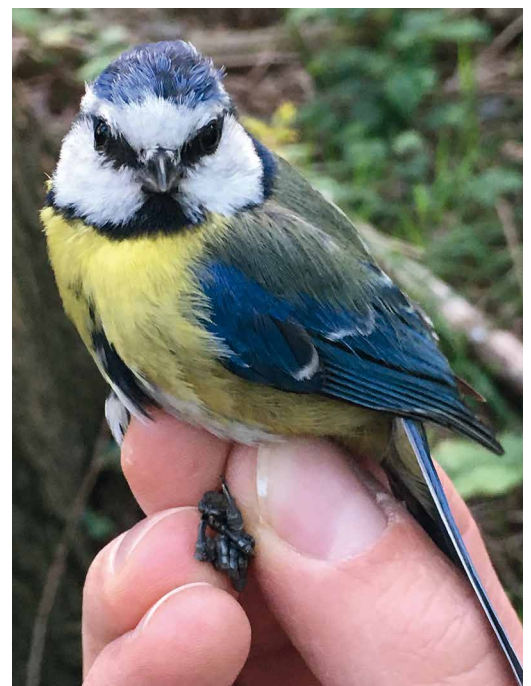
Voor **torenvalk** hebben we 7 kasten hangen waarvan dit jaar 2 bezet met 9 jongen, één koppel torenvalk broedde in een kerkuilnestkast in een kerk en bracht 5 jongen groot. Zo ringden we dit jaar 14 jongen.

In 2018: 10 jongen in 2 nesten
in 2019: geen bezet nest
in 2020: 8 jongen in 2 nesten

Dit jaar hebben we voor het eerst in Wilrijk ook een buizerdnest kunnen nakijken met de hulp van een boomverzorger, er werden 2 jongen voorzien van een ring. We danken Jo voor zijn hulp :-)

In het Uilenbos werden vorige winter een 30-tal eigen gemaakte nestkastjes bij gehangen in de hoop dat bonte vliegenvanger er een plekje zou vinden om te broeden. Van de 43 kastjes waren er 34 bezet: 22 door pimpelmees en 12 door koolmees. Van de bonte vliegenvanger helaas geen spoor. We ringden 215 jonge pimpelmeesjes en 9 adulte, 89 jonge koolmeesjes en 4 adulte. Er werd 1 geringde koolmees gecontroleerd. Deze werd geringd door Universiteit Antwerpen en rijkelijk voorzien van kleurringen. Op deze manier kunnen de onderzoekers van

op afstand, met een verrekijker, direct enkele gegevens over die specifieke vogel terugvinden zonder dat ze hem hoeven te vangen.

Op 16 juni werd er in Brasschaat een pimpelmeesje dood teruggevonden dat op 16 mei als jong in het Uilenbos een ring rond kreeg. Wetende dat het beestje toch nog een 10-tal dagen in het nest gezeten heeft is dat toch al een aardige trip in een kleine 3 weken voor zo een jong vogeltje.

Dit najaar en winter worden alle nestkasten nagekeken op gebreken. De gebruikte kasten krijgen een proper laagje bodembedekking en er worden misschien nog enkele nieuwe kasten bij gehangen. Kent u nog een geschikte locatie met habitat voor steenuil, kerkuil of torenvalk, laat het ons gerust weten. Dan kunnen we mogelijk daar in de buurt een nestkast ophangen voor mocht er iets gebeuren met de natuurlijke nestplek. Op die manier is er reeds een alternatieve nestplek voorzien. Of weet u misschien wel een buizerd of sperwer broeden? Dan horen we dit graag. Dit zijn dan ook nesten die we kunnen opvolgen. En na deze winterwerkjes is het nieuwsgierig afwachten wat het broedseizoen van het nieuwe jaar ons brengt.

Raf Beyers

Slechtvalken - Christus Koning Kerk

In 2021 broedden de slechtvalken van de Christus Koning Kerk weer succesvol. Na het broedgeval in 2018 is dit het 2de positieve resultaat op de kerk en de eerste keer in de nieuwe metalen nestkast. Dit is tevens ook het eerste geslaagde broedgeval van het huidige koppel. Net als 3 jaar geleden waren er 3 jongen: 2 mannetjes en 1 vrouwtje.

Regelmatig worden de nestplaats en de omliggende goten en daken nagekeken en indien nodig schoongemaakt. Tijdens deze inspecties konden we weer constateren dat de hoofdmoot aan prooien bestaat uit duiven. Dit najaar vonden we ook een aantal bijzondere prooiresten. Zo werden er enkel veren gevonden van veldleeuwerik, tapuit, ijsvogel, halsbandparkiet, appelvink, vink en gaai. Het is duidelijk dat de slechtvalken ook de trekvogels

niet zomaar laten passeren.

Tijdens de winter zou het relatief rustig moeten zijn in het slechtvalkengebied. Vanaf februari is er weer kans op territoriale interacties met vreemde slechtvalken. Hopelijk niet te veel en misschien hebben we volgend jaar weer een succesvol broedsel.

Maarten Mortier

Trektellen

Begin november 2021 zaten de najaarstrektellingen aan de Scheldedijk Hobokense Polder er weer op. Dat najaar was qua aantallen het beste najaar sinds het begin van onze tellingen in 2006. We telden gedurende 120 uur verspreid over 34 teldagen en klokte af op 123.157 getelde vogels.

Enkele dingen die opvielen. Het aantal kolganzen, aalscholvers, kramsvogels en roofvogels zat beduidend lager dan het gemiddelde van de voorbije jaren. Mogelijk komt dit door de ongunstige

wind en hoge temperaturen. Wel telden we meer gaaien, pimpelmezen, vinken en kepen dan andere jaren.

Enkele zeldzaamheden kwamen ook voorbij: grote pieper, duinpieper en sneeuwgorz.

Alle verdere details zijn terug te vinden op <https://trektellen.nl/site/totals/286/2021/-2/0>

Ook in het voorjaar en najaar van 2022 zullen we er terug staan. U bent ook welkom! Tot dan.

Maarten Mortier

Ardea "light"

Eddie Schild

We zijn ondertussen bijna in een nieuw jaar aanbeland. We wensen iedereen het allerbeste en een goede gezondheid. De voorbije 2 jaren waren niet gemakkelijk. Dit geldt voor ieder van ons. Tijdens de voorbije coronamaanden hebben velen de tijd genomen om na te denken en even te filosoferen over zijn/haar leven. Sommige kernleden hebben beslist om te stoppen, terwijl anderen zich enkel nog verder inzetten voor de projecten.

In de eerste plaats danken we al deze mensen voor hun jarenlange inzet in de kern en erbuiten. Hun sterke inzet met een groot hart voor vogels, natuur en mensen wordt sterk geapprecieerd door iedereen binnen en buiten Ardea. We wensen hen het allerbeste toe en hopen hen nog regelmatig terug te zien op één van onze activiteiten. De deur staat steeds voor hen open. Ten tweede danken we de mensen die de taken binnen Ardea verderzetten.

Doordat een aantal personen stoppen of andere dingen doen binnen Ardea, is er blijkbaar wat onduidelijkheid gerezen en stelt men zich vragen. Ligt Ardea stil?

Zeker en vast niet!! Het merendeel van de activiteiten blijft gewoon doorgaan. Ondertussen zijn er een paar jonge mensen die zich hebben aangeboden om mee te helpen aan vogelbeschermingsprojecten, wat we erg toejuichen. Ardea wil jonge mensen

aantrekken om zeker te zijn van ons verder bestaan en dus bescherming van onze inheemse vogels.

Wat zijn de voornaamste dingen die we zullen blijven doen?

We behouden onze A.R.U.W. (Ardea's Roofvogel en Uilen Werkgroep) afdeling. Zij staan in voor het maken, plaatsen, onderhouden, nakijken, proper maken van de nestkasten en het ringen van de vogels die in deze nestkasten broeden. Dit gaat van kerkuil en steenuil tot torenvalk en slechtvalk. We zijn hierin reeds meer dan 6 jaar actief met schitterende resultaten. De vogels of beter de natuur nemen het terug over en brengen terug balans in de muizen, ratten en duivenpopulaties. Door het verdwijnen van geschikte broedlocaties in bomen zijn we nestkasten beginnen hangen. In onze nestkasten zijn ondertussen al heel wat jongen geboren (zie bijdrage over de broedresultaten van Raf Beyers en Maarten Mortier). Sommige van deze jongen zijn reeds opgegroeid en hebben op zichzelf reeds een eigen nest grootgebracht. Deze gegevens hebben we ter beschikking dankzij het ringnetwerk of stellen we vast in onze nestkasten.

Ook de trektellingen op de dijk van de Hobokense Polder (nabij de Petroleumkaai) blijven doorgaan. Ervaren vogelaars noteren de aantallen en soorten die er passeren tijdens de voor- of najaarstrek. Wens je dit eens

van dichterbij te bekijken: van 's morgens tot 's middags worden alle overvliegende vogels genoteerd. Ook als je nog niet veel van vogels en hun geluiden kent, kan dit iets voor jou zijn. Er zijn altijd specialisten aanwezig die je uitleg kunnen geven: kom zeker eens langs! Kijk voor de juiste data en uren op onze blog of hou onze facebookpagina in de gaten.

Verder worden de watervogel-, reigertelling op het Schoonselhof en de halsbandparkiet telling verdergezet. Al het telwerk en de gegevens van de voorbije jaren willen we niet verloren laten gaan.

Ondertussen bieden we al een aantal jaar de gierzwaluwen extra hulp. We plaatsen zelf nestkasten voor gierzwaluwen of roepen de ondersteuning en kennis in van de gierzwaluwwerkgroep. We helpen elkaar waar we kunnen. De stad en andere instanties hebben soms vragen bij het renoveren van gebouwen of bij nieuwbouw om de biodiversiteit te behouden/versterken. Voor wat de vogels betreft vragen ze onze expertise. Onze ervaring komt hier goed van pas en we staan hen dan ook bij met raad en daad. Geef ons een seintje als je mee wilt helpen zoeken naar broedplaatsen in onze regio. Een aantal broedplaatsen zijn er reeds gekend.

Zeker niet te vergeten zijn onze gekende excursies. We trachten het mogelijke te doen om deze excursies verder te zetten. Ondertussen zijn er weer vogeltochten ingepland.

De Broedvogelatlas 2020-23 wordt verder afgerond. Hier is hulp gevraagd van andere vogelwerkgroepen of Natuurpuntafdelingen omdat heel wat van de te tellen vakken buiten onze regio liggen.

We kunnen uiteraard niet alle projecten opnoemen waar onze vrijwilligers aan meewerken. Er zijn nog heel wat andere (beschermings-)projecten waar we mee bezig zijn. Wens je zelf mee vogels te beschermen en wil je je daarvoor inzetten, kan je ons steeds een mailtje sturen (ardea@hobokensepolder.be). We zoeken nog specifiek mensen voor bescherming van weidevogels (via de boeren) en gierzwaluwen.

Om af te sluiten wil ik van harte alle vrijwilligers bedanken, voor en achter de schermen van Ardea!

Tekening: Herbert Vandelloo

Onze zoogdieren

De wolf - deel 1

Bert Mertens

We trekken voor de laatste reeks artikels over onze zoogdieren even buiten onze Hobokense Polder. De kans dat wij in onze Hobokense Polder een wolf of een lynx te zien krijgen is zeer onwaarschijnlijk. Maar de kans wordt wel groter als we in het noorden van Antwerpen of in Limburg zouden wandelen, ook Wallonië heeft mogelijkheden. Ook de goudjakhals, waarover ik reeds publiceerde in oktober 2015, is inmiddels een vaste gast in Nederland (cfr verkeersslachtoffer 4/12/2021 en overdag waargenomen op 12/5/2021).

De wolf (Canis lupus)

Inmiddels is de wolf erin geslaagd om geregeld de kranten en nieuwsberichten te halen in Vlaanderen en Nederland. Er is ook al heel wat geschreven over dit prachtige dier, jammer genoeg niet altijd correct en vaak emotionele berichtgeving over vermeende wandaden. De geschiedenis van de wolf is ook best boeiend. Vaak wordt hij nog steeds vereenzelvigd met de grote boze wolf uit de sprookjes van Grimm etc. Hij is in het verleden ook uit grote delen van zijn leefgebied uitgeroeid en genadeloos vervolgd.

Verspreiding en leefgebied

De wolf is haast overal op het noordelijke halfrond terug te vinden, in zowel gebergten als in laagland, bossen als open vlaktes. Het liefst waar er weinig mensen zijn. In Europa is de wolf aan een gestage opmars bezig sinds 2000. Inmiddels zouden er een 14 500 (cijfers van 2016) exemplaren rondlopen. Let wel, het grootste deel van deze populatie zit in Oost-europa. De Bundesamt für Naturschutz heeft eerder deze week de cijfers van het afgelopen jaar (2020 – 2021) bekend gemaakt, er zouden in Duitsland inmiddels 157 roedels zijn (131 in 2019 – 2020).

Wolven komen voor in een groot aantal leefomgevingen: van toendra's in het noorden tot steppen in het oosten, en van gebergtes tot aan het bos- en cultuurlandschap van West-Europa. Ook in door mensen ingerichte en gedomineerde landschappen blijken wolven goed

in staat te overleven. Deze cultuurlandschappen bieden vaak een afwisselend landschap met bosranden die dekking bieden en een overdaad aan reeën, herten en zwijnen. Zo leven er tussen de productiebossen, dorpen, bruinkoolmijnen en maïsakkers van de Duitse regio Lausitz verschillende roedels wolven. Niet voor niets noemen de Duitsers de wolf een cultuurvolger. Net als in delen van Zuid- en Oost-Europa waar wolven soms tot in de stad jagen.

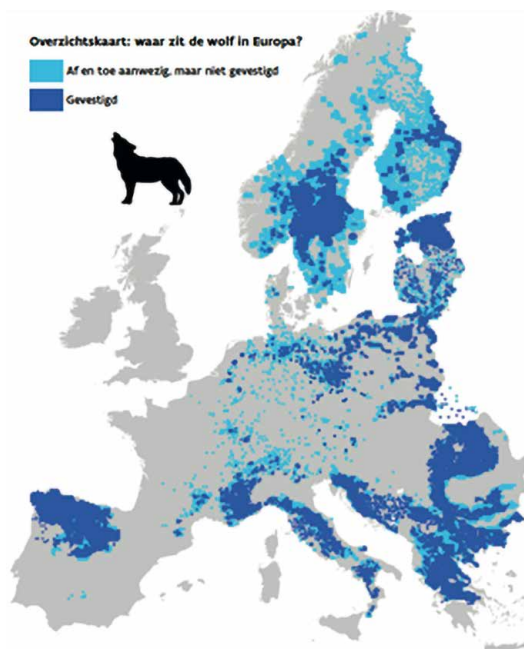
Het leefgebied van een roedel is in Europa ongeveer 200 vierkante kilometer groot en hangt af van het voedselaanbod. In Arctische gebieden zijn territoria tot 1000 vierkante kilometer

groot door het lage voedselaanbod. In de zomer zijn territoria vaak kleiner en kunnen dan enkele tientallen vierkante kilometer omvatten. De grote van een territorium hangt ook af van de benodigde sociale ruimte. Binnen het cultuurlandschap in Europa worden territoria vooral bepaald door voedselaanbod met een ondergrens van circa 120 vierkante kilometer en een bovengrens van 350 vierkante kilometer. Een roedel verdedigt zijn territorium tegen andere wolven en kan verschuiven door dominantie van de roedel ten opzichte van andere roedels, de vestiging van nieuwe roedels of het verdwijnen van oude.

Uiterlijke kenmerken

De wolf is een grote hondachtige, stevig gebouwd en met lange stevige poten. Hij heeft een rechte rug en een dikbehaarde afhangende staart, vaak met een zwarte punt. De kop is breed, met rechtopstaande spitse oren, die aan de top iets afgerond zijn. De hals en de zijkant van de bek zijn crèmekleurig. De dikke vacht is meestal beige tot rossig bruin, en gaat over in een grijze rug met een donker 'zadel'. In Amerika zijn er ondersoorten terug te vinden die volledig zwart of wit gekleurd kunnen zijn. De grootste wolven leven in het noorden van Amerika. Ze kunnen tot 80 kg wegen, terwijl hun kleine familieleden op het Arabische schiereiland slechts 15 kg bereiken. De kop-romplengte bedraagt een 80 tot 160cm, de hoogte een 60

tot 80 cm, de staart is tussen de 30 tot 50 cm lang. In onze contreien ligt het gewicht van een mannetje eerder rond de 40 kg.

De lichaamsbouw van de wolf laat zien dat hij een duurzame hardloper is die moeiteloos vele kilometers in een gestage draf kan afleggen. De typische gang van de wolf is de zogenaamde geregen draf, waarbij de achterpoten precies in de afdruk van de respectievelijke voorpoot worden geplaatst. Zoals alle hondachtige wolven hebben wolven 5 tenen op de voorpoten en 4 op de achterpoten.

Leefwijze

Wolven zijn erg sociale dieren, ze leven in (familie)groepen. Zo'n groep noemen we een roedel en kan uit 4 tot 10 dieren bestaan. Een groep bestaat meestal uit een koppel en hun jongen, jongen van eerdere jaren mogen blijven als er voldoende voedsel voorhanden is. Over het algemeen blijven vrouwtjes langer in een roedel, jonge mannetjes gaan al sneller op zoek naar een eigen plek en kunnen daarbij 100en kilometers afleggen.

De mythe van de alfawolf

Het idee dat er alfa- (en bèta-) wolven zijn, is afkomstig van Rudolph Schenkel van de Universiteit van Basel in Zwitserland, die in de jaren veertig een roedel wolven in een dierentuin bestudeerde. Schenkel merkte op dat de wolven streden om status binnen hun eigen geslacht, en dat uit deze rivaliteit een soort 'alfa-paar' voortkwam - een 'lead wolf' die de beste reu was en een 'teef' die de beste vrouwelijke wolf was.

In 1970 schreef de Amerikaanse wetenschapper L. David Mech een boek genaamd *De wolf*, dat voortbouwde op het onderzoek van Schenkel en het idee van alfa- en bèta-wolven en de leider / ondergeschikte sociale dynamiek van wolvenpakketten populair maakte.

Beide onderzoekers beschreven deze dynamiek als een competitie om rang, waarbij alfa's degenen waren die dominant, agressief en gewelddadig waren, en ze gebruikten deze kwaliteiten om rivalen te bevechten om de opperste leider van de roedel te worden.

Er is slechts één probleem met dit idee. Het onderzoek waarop het is gebaseerd, bleek enorm gebrekkig te zijn. Bovendien was het uitgevoerd op wolven die leven in gevangenschap.

In plaats van roedels te vormen van niet-verwante individuen, waarin alfa's strijden om de top te bereiken, ontdekten onderzoekers dat roedels wilde wolven eigenlijk bestaan uit kleine families van nucleaire wolven. Wolven zijn in feite een over het algemeen monogame soort, waarbij mannetjes en vrouwtjes paren en voor het leven paren. Samen vormen ze een roedel dat doorgaans uit 5-11 leden bestaat - het partnerpaar plus hun kinderen, die bij het roedel blijven tot ze ongeveer een jaar oud zijn, en dan op pad gaan om hun eigen vrienden te beveiligen en hun eigen roedels te vormen.

Het partnerpaar deelt de verantwoordelijkheid om hun gezin te leiden en voor hun pups te zorgen. In de terminologie van de 21e eeuw zijn ze 'co-ouder'. En omdat ze ouders zijn en hun 'ondergeschikte' kinderen leiden, vertegenwoordigen de partners een paar 'alfa's'. Het alfamannetje of papa wolf zit bovenaan de mannelijke hiërarchie in het gezin en het alfa-vrouwtje of mama wolf zit bovenaan de vrouwelijke hiërarchie in het gezin. Met andere woorden, mannelijke alfawolven krijgen hun status niet door agressie en de dominantie van andere mannetjes, maar omdat de andere wolven in de roedel zijn partner en kinderen zijn. Hij is de patriarch van het peloton. De Pater Familias. Beste oude vader.

En net als elke goede familieman beschermt een mannelijke alfawolf zijn familie en behandelt hij ze met vriendelijkheid, vrijgevigheid en liefde.

Zintuigen

Als toppredator is het vanzelfsprekend dat je bezit over uitmuntende zintuigen. Een wolf kan tegen de wind in andere dieren ruiken die op 300 meter verwijderd zijn.

Ook kunnen wolven goed zien in het donker net zoals katten. Mensen hebben meer kegeltjes in de ogen. (kegeltjes zijn cellen, kegeltjes werken beter in licht). Wolven hebben weer meer staafjes (die werken dus beter in het donker). Wolven kunnen niet zo goed diepte zien. Maar ze herkennen bewegende voorwerpen sneller dan mensen. Als een persoon stil zou staan voor een wolf is er kans dat de wolf door die persoon heen kijkt en hem niet opmerkt. Zodra die persoon dan beweegt ziet de wolf de persoon wel.

Wolven kunnen beter in het donker zien omdat er uit lichtbrekende kleine kristallen een opgebouwde pigment laag achter het netvlies zit. Dat reflecteert licht, daarom reflecteren de ogen van een wolf en een hond als er licht op schijnt. Wolven kunnen bijna helemaal om zich heen kijken. Ze kunnen namelijk 270 graden om zich heen kijken, mensen kunnen maar 180 graden om zich heen kijken. Ook zijn gehoor is sterk ontwikkeld, hij kan tonen horen tot 40kHz (bij een mens ligt dit onder de 20kHz).

Vul het KruisWOLFraadsel in en win een prijs

Vul het kruiswolfraadsel in aan de hand van de omschrijvingen (horizontaal en verticaal).

De letter "ij" is 1 vakje.

Neem een foto van het ingevulde kruiswoordraadsel en mail dit **ten laatste 28 februari met je naam aan** ria.thys@telenet.be.

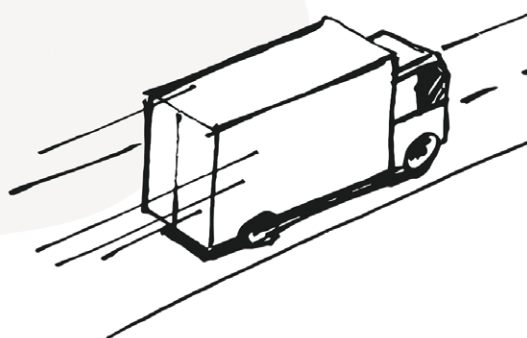
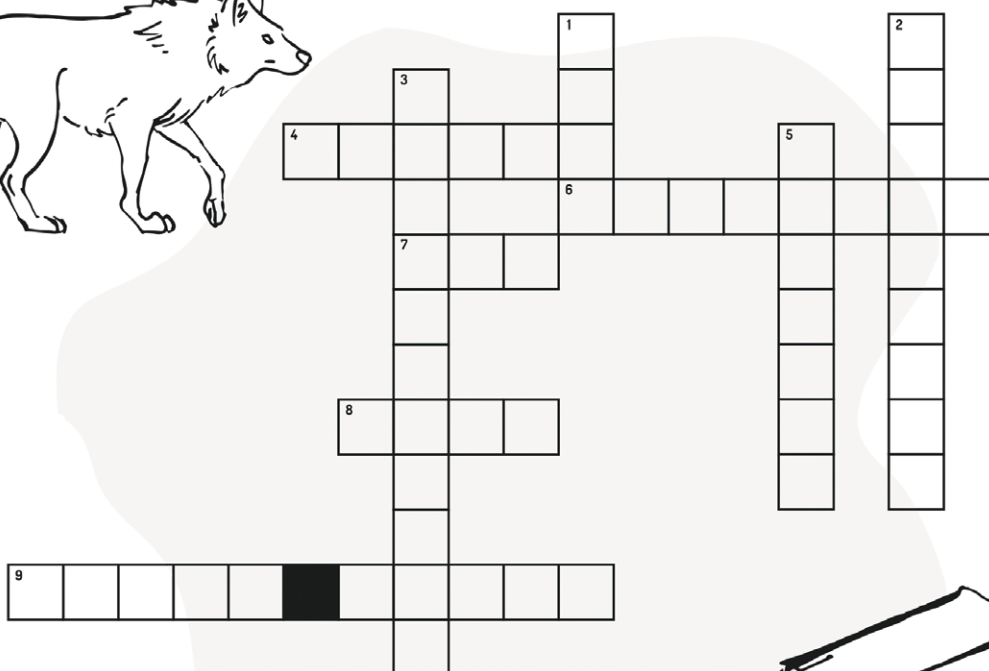
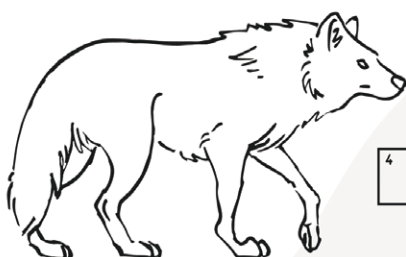
Tussen de juiste inzendingen wordt een leuke natuursprijs verloot.

Wedstrijd herfstnummer

Polder.blad:

Uit de ingezonden juiste oplossingen werd bij loting een winnaar getrokken:

Bruno Van Mieghem kan alle Natuurpuntactiviteiten noteren op zijn prachtige Natuurkalender 2022. Proficiat!

Horizontaal

4. Een andere benaming voor een wolvenfamilie.
6. Een dier dat op andere dieren jaagt, noemen we een ...
7. Dit dier staat bovenaan het menu van de wolf.
8. De wolf behoort tot dezelfde familie als de ...

Verticaal

1. Een jonge wolf.
2. Het grootste gevaar voor de wolf in België zijn ...
3. Gebied waar een wolvenfamilie leeft en waar andere wolven niet welkom zijn.
5. Een dier de restjes opeet van dode dieren (algemene naam).
9. De Latijnse naam van de wolf.

Activiteitenkalender

Za 15 jan	Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 23 jan	Natuurbeheer in de Hollebeekvallei
Wo 26 jan	Natuurspotter - Natuurverkenner
Za 5 feb	Openluchtfeest !
Za 12 feb	Natuurbeheer in de Blikvelden
Zo 13 feb	Knoppenwandeling Fort 8/Tarzanboskes
Zo 20 feb	Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Wo 23 feb	Natuurspotter - Natuurverkenner
Za 26 feb	Natuurbeheer in de Hollebeekvallei
Zo 27 feb	Vogeltocht Oostkantons
Za 5 maart	Slaaplaatstelling halsbandparkieten
Za 12 maart	Natuurbeheer in de Blikvelden
Za 19 maart	Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 20 maart	Zwerfvuil ruimen Hobokense Polder
Wo 23 maart	Natuurspotter - Natuurverkenner
Za 26 maart	Nacht van de steenuil
Zo 27 maart	Natuurbeheer in de Hollebeekvallei

Lentetrekkingen

Van zaterdag 26 maart tot 24 april: elk weekend

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer

André Van Langenhove, 03 288 00 81 of

Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 -

peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,

diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

**Artikels voor het volgende Polder.blad - met
verschijningsdatum 1 april 2022 - dienen bij de
redactie te zijn op 28 februari 2022 (zie Colofon, blz. 2)**

